

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Majandusarvestuse instituut

Finantsarvestuse õppetool

Katri-Kaisa Konrad

**FINANTSINSTRUMENTIDE AVALIKUSTAMISE JA
HARMONISEERIMISE HINDAMINE BALTI BÖRSI NÄITEL**

Magistritöö

Juhendaja: professor Lehte Alver

Tallinn 2015

SISUKORD

ABSTRAKT	4
SISSEJUHATUS	5
1. ANDMETE AVALIKUSTAMISE OLEMUS JA VAJALIKKUS MAJANDUSAASTA ARUANDES	8
1.1. Andmete avalikustamise olemus	8
1.2. Finantsinstrumendid ja nendega seotud riskide avalikustamine.....	15
1.2.1. Krediidirisk.....	16
1.2.2. Likviidsusrisk	18
1.2.3. Tururisk	18
1.3. Avalikustatud info vajalikkus	19
2. FINANTSANDMETE HARMONISEERIMISE OLEMUS, ARENG NING KASULIKKUS JA PUUDUSED	21
2.1. Finantsandmete harmoniseerimise olemus ja areng	21
2.2. Finantsaruandluse harmoniseerimise kasulikkus.....	27
2.3. Finantsaruandluse harmoniseerimise puudused.....	29
3. BALTI BÖRSIETTEVÕTETE ANDMETE AVALIKUSTAMISE JA HARMONISEERITUSE UURIMINE	31
3.1. Balti börsi ja seal noteeritud ettevõtete lühitutvustus	31
3.1.1. Balti börsi kirjeldus	31
3.1.2. Ettevõtete lühikirjeldus	33
3.2. Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete võrdlemine	36
3.2.1. Kontroll-kaart	36
3.2.2. Kontrollimise tulemuste analüüs.....	39
KOKKUVÕTE	53
VIIDATUD ALLIKAD:.....	57
SUMMARY	63
LISAD	66

Lisa 1. Kontrollitud ettevõtete nimekiri ja turg, kus ettevõtte on noteeritud	66
Lisa 2. Kontroll-kaart.....	67
Lisa 3. Balti börsi põhinimekirja noteeritud ettevõtete tutvustus	68
Lisa 4. 2011. majandusaasta kontrollimise tulemused.....	73
Lisa 5. 2009. majandusaasta kontrollimise tulemused.....	78

ABSTRAKT

Käesoleva magistritöö eesmärk on kontrollida, kas Balti börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtete aruannetes toodud informatsioon finantsinstrumentide kohta on võrreldav ning kas need aruanded avalikustavad piisaval määral vajalikku teavet. Töö käigus kontrolliti 2009., 2011., ja 2013. aasta Balti börsi ettevõtete majandusaasta aruandeid.

Töö eesmärgi saavutamiseks koostas autor kontroll-kaardi. Kontroll-kaardi esimeses osas esitati küsimusi, millisest arvestustavast ettevõtte lähtub, kes on audiitor ning kas aruandes on jälgitud pidevalt samu liigendamise põhimõtteid. Teises osas vaadati taustainfoks, kui palju ettevõtted avalikustavad tegevusaruandes informatsiooni makromajandusliku arengu kohta. Lisaks uuriti, kas ettevõtte on avalikustanud oma tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid. Kolmandas osas kontrolliti, kas ettevõtted on majandusaasta aruande põhiformaadis avalikustanud peamised finantsinstrumendid. Neljandas osas uuriti, kas sellised finantsinstrumentide kirjed nagu *Raha ja raha ekvivalendid* ning *Nõuded ostjate vastu* on lisades avalikustatud kirjete ja valuutade kaupa. Viimases osas kontrolliti, kas ettevõtte on avalikustanud oma tegevusega kaasnevad riskid.

Magistritöö tulemusel selgus, et majandusaasta aruanded 2009., 2011., ja 2013. aastast ei ole omavahel võrreldavad. Ettevõtted avalikustavad oma majandusaasta aruandes andmeid erinevalt ning ei kasuta ühtset terminoloogiat.

Võtmesõnad: finantsinstrumendid, avalikustamine, harmoniseerimine, võrreldavus, krediidirisk, likviidsusrisk, tururisk

SISSEJUHATUS

Maailm on pidevas globaliseerumises ning järjest suuremat tähtsust on hakanud omama arvestussüsteemide areng. Juhtimisarvestus rahuldab ettevõttesiseseid informatsiooni-vajadusi ja aitab juhtkonnal teha põhjendatud äriotsuseid. Finantsarvestuse väljundiks olev majandusaasta aruanne aitab kujundada ettevõtte mainet väljaspool organisatsiooni ning peab andma ettevõtte kohta piisaval hulgal teavet välistele infokasutajatele.

Avalikustataval teabel on oluline roll mitmete isikute jaoks: analüütikud, investorid, krediidiandjad ja palju teised. Majandusaasta aruanne on esmane allikas, milles avalikustatud informatsiooni põhjal potentsiaalsed investorid langetavad investeerimise ning krediidi-asutused ettevõtte tegevuse finantseerimise otsuseid. Selleks, et aruannete kasutajad saaksid võtta vastu õigeid otsuseid, on oluline, et majandusaasta aruannetes kajastatav informatsioon oleks piisav ning nõuetekohaselt esitatud. Seetõttu igasugused võimalikud muutused sisu, usaldusväärsuse, võrreldavuse ja muude parameetrite osas, teevad muret investoritele, kreditoritele ja teistele aruannete lugejatele. Igasugune teave majandusüksuse vara-objektidest ja nõuetest aitab lugejatel välja selgitada üksuse tugevad ja nõrgad küljed. Sellise teabe abil saavad lugejad hinnata ettevõtte likviidsust ja maksevõimet.

Paljud Eesti ettevõtted ei olnud majanduskriisis enam võimelised oma laene olemas-olevatel tingimustel pikendama ja sattusid raskustesse, mis tähendas nende ettevõtete jaoks likviidsusriski realiseerumist. Selleks, et aruande lugeja saaks langetada otsuse ettevõtte finantsseisu kohta, tuleb avalikustada majandusaasta aruandes ka finantsinstrumendid ja nendest tingitud riskid. See teave tuleb avalikustada samade põhimõtete kohaselt nagu seda juhtkonnale esitatakse. Finantsinstrumentidest tulenevad riskid on: krediidi-, likviidsus- ja tururisk.

Viimase aastakümne jooksul on rahvusvahelisel tasandil arutletud riikide finantsaruandluse harmoniseerimise üle. Finantsarvestuse kontekstis tähendab harmoniseerimine mitmekesisuse kaotamist ja finantsaruannete ühtlustatud esitamist. Selle protsessi eesmärgiks on saavutada finantsaruannete parem võrreldavus ja muuta mitmeid käsitlusi ühtsemateks ja

sarnastel põhimõtetel toimivateks, mis omakorda lihtsustaks rahvusvahelisel tasandil aruannete lugemist.

Balti börsil teostati 2013. aastal ligikaudu 115 tuhat tehingut, mille käive ulatus 287 miljoni euron (NASDAQ OMX koduleheküljel). Sellest tulenevalt võib väita, et suur hulk inimesi investeerib igapäevaselt oma raha Balti väärtpaberiturul. Investeeringut tehes ja tootlust lootes toetuvad investorid ettevõtete majandusaasta aruannetes kajastatule. Magistritöö autorile teadaolevalt ei ole Balti börsil tegutsevate ettevõtete majandusaasta aruannete osas teostatud ühtset uuringut hindamaks aruannete võrreldavust. Samuti ei ole jälgitud, millises ulatuses avalikustavad ettevõtted oma finantsaruannetes informatsiooni ning olulisi finantsinstrumente.

Magistritöö eesmärk on kontrollida, kas Balti börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtete aruannetes toodud informatsioon finantsinstrumentide kohta on võrreldav ning kas aruanded avalikustavad piisaval määral teavet. Kuna magistritöö autorile on varasemast teada, et ettevõtted ei avalikusta tegevusaruandes oma tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid, siis on püstitatud lisaeesmärgiks kontrollida, kui palju informatsiooni on ettevõtted avalikustanud üldiste makromajanduslike näitajate ja keskkonnategurite osas. Töö käigus läbi viidud uuring annab eelkõige Balti börsil osalevatele investoritele kindluse, et ettevõtted on piisavalt avalikustanud informatsiooni finantsinstrumentide ja nendega seotud riskide osas.

Eesmärgi täitmiseks on püstitatud järgmised ülesanded:

1. Anda ülevaade majandusaasta aruandes toodud informatsiooni avalikustamise olemusest ja vajalikkusest, finantsinstrumentidest ning nende avalikustamisest.
2. Anda ülevaade finantsaruandluse standardite harmoniseerimise olemusest ja protsessist ning selle varasemast arengust.
3. Anda ülevaade Balti börsil tegutsevatest ettevõtetest ja nende tegevusaladest.
4. Töötada välja kontroll-kaart, mille abil kontrollida Balti börsil tegutsevate ettevõtete majandusaasta aruannetes finantsinstrumentide ja üldise teabe avalikustamist ning võrreldavust.
5. Pakkuda välja ettepanekud, mida tuleks ühtses tavas muuta, et aruanded oleksid omavahel paremini võrreldavad.

Magistritöö koosneb kolmest osast, mis omakorda jagunevad alapunktideks.

Esimese ja teise osa aluseks on rahvusvahelised finantsaruandluse standardid ja rahvusvahelistes finantsarvestust ja –aruandlust käsitlevates teadusajakirjades *The International Journal of Accounting*, *European Accounting Review*, *Accounting and Business Research* ja teistes välisajakirjades publitseeritud artiklid. Olulisteks andmeallikateks on ka IASB materjalid ning internetilehekülgedel avaldatud uuringud ning artiklid. Eestikeelse kirjanduse vähese kasutamise põhjuseks on vastavasisuliste allikate puudumine.

Kolmanda osa koostamisel kasutas autor kvalitatiivset uurimisviisi. Kvalitatiivsete andmete kogumine on toimunud läbi vaatluse. Uurimisviisi rakendamiseks on autor koostanud kontroll-kaardi, mille alusel kontrolliti Balti börsil tegutsevate ettevõtete aruandeid Autor tugines 2009., 2011. ja 2013. aasta Balti börsi ettevõtete majandusaasta aruannetele, sest 2009. aastal on hakkas kehtima standardi IFRS 7 täpsem versioon. Magistritöö maht ei võimaldanud uurida kõiki aastaid ajavahemikus 2009–2013. Selleks, et kontrollida majandusaasta aruandes informatsiooni järjepidevat esitamist ja võrrelda finantsinstrumentide avalikustamise taseme muutumist, on võrdluse aluseks olevad andmed võetud üle aasta, sest pikem ajaperiood näitab neid paremini.

Esimeses osas annab autor ülevaate avalikustamise olemusest ja selle kasulikkusest ning finantsinstrumentidest ja nendega seotud riskide avalikustamisest. Kirjeldatakse ka varasemalt teistes riikides avalikustamise kohta tehtud uuringuid. Teises osas selgitab autor finantsaruandluse standardite harmoniseerimise olemust ja selle protsessi arengut ning varasemat kajastamist. Tuuakse välja harmoniseerimise kasulikud omadused ning puudused.

Kolmandas osas vaatlleb autor Balti börsi ja selle väärtpaberiturge – Riias, Vilniuses ja Tallinnas. Samuti kirjeldab autor Balti börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtteid – nende tegevusala, tegutsemise piirkonda ning 2013. majandusaasta aruandes avalikustatud müügitulu suurust. Kontrollitakse vastavalt kontroll-kaardile Balti börsi põhinimekirjas tegutsevate ettevõtete 2009., 2011. ja 2013. majandusaasta aruandeid ning tehakse järeldused, kui palju on ettevõtted avaldanud informatsiooni majandusaasta aruandes ning kas seda informatsiooni on võimalik võrrelda.

Materjali kompaktsema esituse huvides on palju informatsiooni esitatud tabelites. Magistritöö autor tänab juhendajat Lehte Alverit asjatundlike kommentaaride eest.

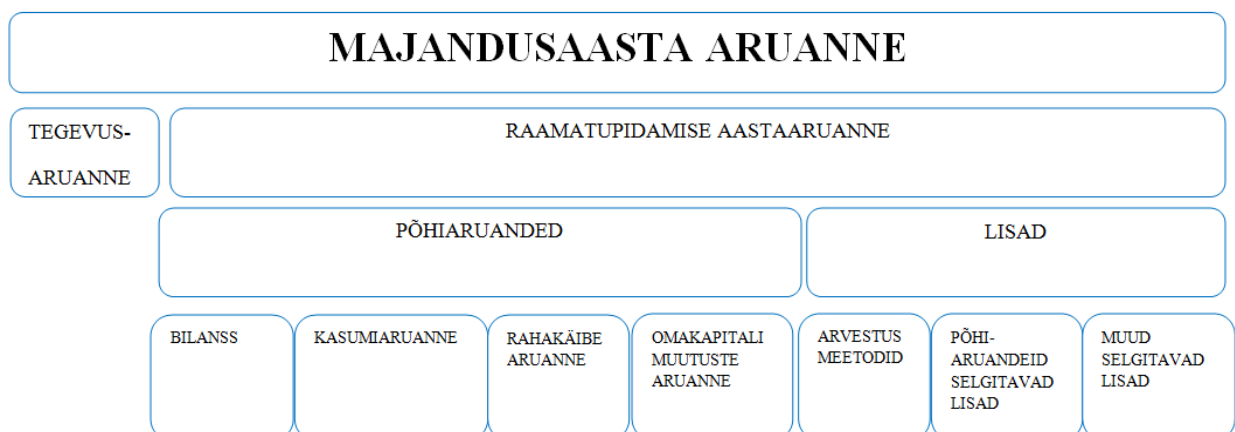
1. ANDMETE AVALIKUSTAMISE OLEMUS JA VAJALIKKUS MAJANDUSAASTA ARUANDES

1.1. Andmete avalikustamise olemus

Vastavalt standardile IAS 1 on finantsaruannete eesmärk anda majandusüksuse finantsseisundi ja -tulemise ning rahakäibe kohta informatsiooni, mida aruande kasutajad saaksid oma majandusotsuste tegemisel kasutada.

Majandusaasta aruannete tarbijad jagunevad kaheks, ettevõttesisesteks ja -välisteks. Ettevõttesised tarbijad on töötajad ja ettevõtte juhid ning keskastme juhid. Välisteks finantsaruannete tarbijateks on riiklikud institutsioonid (näiteks Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet), krediidasutused, tarnijad ja konkurendid. Harilikult on töötajatel teatud ligipääs informatsioonile, seevastu välimised tarbijad saavad toetuda ainult informatsioonile, mida ettevõtte juhtkond on avalikustanud.

Majandusaasta aruanne koosneb kahest osast: raamatupidamise aastaaruanne ja tegevusaruanne (joonis 1).

Joonis 1. Majandusaasta aruande koostisosade skeem

Allikas: (autori koostatud)

Raamatupidamise aastaaruanne koosneb põhjaruannetest ja lisadest. Põhjaruanded on bilanss, kasumiaruanne, rahakäibe aruanne ning omakapitali muutuste aruanne. Põhjaruandeid võib nimetada ka finantsaruanneteks, mis on finantsseisundi ja -tulemuse struktureeritud esitus. Aruanded koostab tavaliselt ettevõtte raamatupidaja.

Tegevusaruandes antakse ülevaade äriühingu tegevusest ja asjaoludest, millel on määrav tähtsus raamatupidamiskohustuslase finantsseisundi ja majandustegevuse hindamisel, olulistest sündmustest, mis on aset leidnud majandusaastal ning lisatakse ülevaade eeldavatest arengusuundadest järgmisel majandusaastal. Lisaks kirjutatakse tegevusaruandes ka raamatupidamise aastaaruande perioodil toimunud olulistest sündmustest, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, kuid mis võivad mõjutada või on mõjutanud tulemusi. Vastavalt Eesti Vabariigi Raamatupidamiseadusele peab ettevõtte, kelle majandusaasta aruandeid auditeeritakse, kirjeldama tegevusaruandes veel:

- tegevuskeskkonna üldist makromajanduslikku arengut ja selle mõju tema majandustulemusele;
- äritegevuse hooajalisust või majandustegevuse tsüklilisust;
- tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid;
- majandusaastal ja aruande koostamise perioodil ilmnunud valuutakursside, intressimäärade ja börsikursside muutumisega seonduvaid riske;
- peamisi finantssuhtarve majandusaasta ning sellele eelnenud majandusaasta kohta ning nende arvutamise meetodikat.

Tegevusaruande koostamine on juhatuse kohustus, kuid väiksemates ettevõtetes jätab juhatus ka selle ülesande raamatupidajale.

Äriühingute aruandele lisatakse veel majandusaasta kasumi jaotamise ettepanek ning kui ettevõttel on auditi kohustus, siis lisatakse aruandele ka vandeaudiitori järeloetus.

Majandusaasta aruandeid koostades on olulisel kohal avalikustamise printsiip, mille järgimisel tuleb raamatupidamise aruandes esitada kogu informatsioon, mis võimaldab saada raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustegevuse lõpptulemist, rahakäibest ning investeringutest tõese ja usaldusväärse ülevaate.

Gibbins, Richardson ja Waterhouse on selgitanud avalikustamist kui mis tahes vajaliku teabe esitamist kas numbriliselt või kvantitatiivselt, juhendite järgi nõutult või vabatahtlikult, läbi ametlike või mitteametlike teadannete (1990, 122).

Empiirilised uuringud on näidanud, et avalikustamise tase finantsaruannetes sõltub mitmetest teguritest – konkreetse ettevõtte sise- ning välisteguritest, mis on seotud ettevõtluse keskkonnaga, mille juurde kuulub kultuuriline, õiguslik ja institutsiooniline taust (Lopes, Rodrigues, 2007, 31).

Avalikustamise saab jaotada kaheks – kohustuslik ja vabatahtlik avalikustamine. Avalikustamine, mida nõuavad standardid või raamistik, on kohustuslik. Vabatahtlik avalikustamine on see, mida ettevõtte lisaks standardites või raamistikus nõutud teabele veel avalikustab. See pole kuskil määratletud ja selle kohta puuduvad nõuded. (Teo 1999, 221)

Eestis registreeritud äriühingud saavad valida oma majandustehingute kirjeldamisel, kas nad koostavad selle kooskõlas Eesti Hea Raamatupidamistavaga (RTJ) või rahvusvahelise finantsaruandluse standarditega.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja Euroopa Nõukogu 19.07.2002 kinnitatud määrusele rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite kohaldamise kohta peavad kõik börsiettevõtted alates 2005. aastast konsolideeritud aastaaruandeid koostama kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega. See määrus võeti vastu, et tagada finantsaruannete hea läbi- paistvus ja võrreldavus Euroopa Liidu siseselt.

Lisaks peavad ettevõtted, kes on noteeritud börsil, jälgima ka börsi kehtestatud nõudeid. Selleks, et ettevõtte saaks tegutseda Balti börsil, peab ettevõtte aruandlus vastama NASDAQ OMX Balti börsi nõuetele, mis on järgmised:

- majandustegevuse kestvus põhitegevusalal peab põhinimekirjas noteerimise korral olema vähemalt kolm aastat;
- põhinimekirjas noteerimist taotlev ettevõtte peab esitama viimase kolme majandus- aasta aruanded, mis on kooskõlas raamatupidamist reguleerivate õigusaktidega, rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega ning sisaldavad reglemendi sätetega ja börsi kehtestatud juhenditega nõutud teavet;
- põhinimekirjas noteerimist taotleva ettevõtte turuväärtus (kui seda pole võimalik hinnata, siis omakapitali suurus) peab olema vähemalt neli miljonit eurot;
- avalikkuse käes olevate aktsiate osatähtsus peab põhinimekirja ettevõttel olema piisav (piisavaks loetakse üldreeglina vähemalt 25% aktsiatest);
- noteerimist taotlev ettevõtte ja tema tegevus peavad olema kooskõlas õigusaktidega ning ettevõtte majanduslik, õiguslik või muu olukord ei tohi seada ohtu investorite huvide kaitstust ega nende õiglast ja ühetaolist kohtlemist;

- noteerimiseks esitatud väärtpaberid peavad olema vabalt võõrandatavad ja nende pantimise õigus ei tohi olla põhikirjaga piiratud;
- väärtpaberid peavad olema registreeritud registris või andmekogus, mille puhul on tagatud väärtpaberitehingutest tulenevate kohustiste nõuetekohane arveldamine ja täitmine;
- aktsiad peavad olema emiteeritud kooskõlas kehtivate õigusaktide ning ettevõtte põhikirja sätetega ning vastama nende suhtes kehtivate õigusaktide sätetele.

Eelpool toodud nõuete hulgas on ka nõue, et Balti börsil noteeritud ettevõtete majandusaasta aruanded peavad olema kooskõlas rahvusvahelistes finantsaruandluse standardites esitatud nõuetega.

Rahvusvahelised finantsaruandluse standardid on koostatud selleks, et raamatupidamine oleks rahvusvaheliselt arusaadav ja võrreldav nii majandusüksuse varasemate perioodide aruannetega kui ka teiste majandusüksuste aruannetega.

Finantsaruannete üldisi nõudeid esituse kohta käsitleb standard IAS 1. Standardi eesmärk on kehtestada üldkasutatavate finantsaruannete esitamise alused, et tagada aruannete võrreldavus ja arusaadavus. Finantsaruanded peavad ausalt kajastama majandusüksuse finantsseisundit, toimimist ja rahakäivet. Aus kajastamine tähendab, et majandusüksus lähtub IASB raamistikus sätestatud varaobjekti, kohustise, tulu ja kulu mõistetest ja nende kajastamise nõuetest. Standard IAS 1 kehtestab finantsaruannete esitamise üldnõuded, juhised nende struktuuri kohta ning miinimumnõuded nende sisu kohta.

Vastavalt standardi IAS 1 paragrahvile 7 on finantsaruanded sellised aruanded, mis on mõeldud vastama nende kasutajate vajadustele, kes ei saa nõuda aruannete koostamist konkreetselt oma teabevajadustest lähtudes. Finantsaruanded näitavad ka juhtkonna kätte usaldatud ressursside kasutamise tulemuslikkust. Vastavalt rahvusvahelise finantsaruandluse standardite nõukogu poolt 2010. aastal välja antud raamistikule on oluline, et informatsioon oleks välistarbija jaoks kasulik. Informatsioon peab olema asjakohane ja esitatud tõepäraselt, et tuleks välja see, mida see esindab. Finantsinformatsiooni kasulikkus suureneb, kui informatsioon on võrreldav, kontrollitav, ajakohane ja arusaadav.

Vastavalt standardi IAS 1 paragrahvile 9 on oluline informatsioon see, mille avaldamata jätmise või ebakorrektna avaldamine võib mõjutada aruannete kasutajate poolt aruannete põhjal tehtavaid majandusotsuseid.

Standardis IAS 1 on põhimõtted jaotatud kaheks: üldpõhimõtted ning struktuur ja sisu. Üldpõhimõtted määravad ära aruande peamised omadused:

- tõene esitus ja vastavus rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele;
- tegevuse jätkuvus;
- tekkepõhine arvestus;
- esituse järjepidevus;
- olulisus ja summeerimine;
- varad ja kohustised ning tulud ja kulud on esitatud eraldi;
- võrdlusinformatsioon.

Tõest esitust ja vastavust rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele saab ettevõtte avalikustada selgesõnaliselt ja tingimusteta lisades, kirjutades lisadesse, et finantsaruanded vastavad rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele. Finantsaruandeid ei tohi nimetada rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega vastavuses olevateks, kui need finantsaruanded ei järgi kõiki rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite nõudeid.

Tegevuse jätkuvuse kinnitamiseks peab juhtkond hindama ettevõtte suutlikkust tegevust jätkata. Vastavalt standardi IAS 1 paragrahvile 25 koostatakse finantsaruanne tegevuse jätkuvuse alusel, välja arvatud juhul, kui juhtkond plaanib ettevõtte likvideerida või selle tegevuse lõpetada. Juhtkonnal tuleb arvestada kogu kättesaadavat informatsiooni tuleviku kohta, mis peab hõlmama vähemalt kahteist kuud alates bilansipäevast, kuid ei piirdu sellega. Iga juhtkond peab individuaalselt hindama ettevõtte jätkuvust, arvestades sealjuures eelnevaid kogemusi.

Vastavalt standardi IAS 1 paragrahvile 45 tuleb finantsaruanded (va rahakäibe aruanne) koostada tekkepõhisest arvestusest lähtudes.

Esituse järjepidevuse all nõuab standardi IAS 1 paragrahv 46, et kirjete esitamise ja liigitamise põhimõtted finantsaruannetes säilitatakse muutumatutena ühest perioodist teise, välja arvatud oluliste muutuste tõttu äritegevuses või mõne standardi või tõlgenduse esitaviisi muutumisel. Olulisuse põhimõtet on järgitud, kui kõik sarnaseid kirjeid sisaldavad olulised rühmad esitatakse finantsaruannetes eraldi. Vastavalt olulisuse põhimõtte rakendamisele ei tule standardi või tõlgenduse konkreetset avalikustamisnõuet täita, kui saadav informatsioon ei ole oluline või vajalik.

Rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite järgi majandusaasta aruannet koostades on oluline, et oleks toodud võrdlusinformatsioon. Võrdlusinformatsioon eelmise perioodi

kohta esitatakse summade puhul, mis on esitatud kõikides eelnevates finantsaruannetes. Seda ei tehta, kui mõni standard või tõlgendus lubab või nõuab teistmoodi. Võrdlusinformatsioon tuleb esitada seletava ja kirjeldava informatsiooni kohta siis, kui see on käesoleva perioodi finantsaruannete mõistmiseks asjakohane.

IASB küll kehtestab nõuded standardiga IAS 1, aruannete struktuuri ja sisu osas, aga ei teosta kontrolli, kas neid nõudeid ka täidetakse. Avalikustamismõude järgimise kontrollimisel on oluline osa audiitoritel. Nemad pakuvad investorile sõltumatut kinnitust, et finantsaruanded on vastavad standarditele. (Healy, Palepu 2001, 415) Kothari uuringust selgub, et börsil toimuvad investeringud ettevõttesse teostatakse avalikustatud kasumi või müügitulu teate peale (2001, 105). Magistritöö autor arvab, et audiitor, kes kirjutab alla aruandele, peab olema veendunud, et kogu vajalik ja kasulik informatsioon, mis on nõutud IAS 1 järgi, on avalikustatud ning finantsaruanded vastavad rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele. Olemas on seos audiitorbüroode ja avalikustamise vahel. Singhvi ja Desai tõestavad oma uuringus, et audiitorbürood saavad teatud määral mõjutada finantsaruannetes avalikustatava teabe hulka. Avalikustatava teabe hulk võib ühe ja sama büroo puhul olla erinev. Nende uuringu tulemusel selgus, et suured audiitorbürood mõjutavad ettevõtteid enam kui väikesed. (1971, 133) Lisaks peab audiitor pöörama tähelepanu aruannete struktuurile.

Vastavalt standardi IAS 1 paragrahvis 56 toodud nõuetele, peab ettevõtte esitama bilansis käibevara ja põhivara ning lühi- ja pikaajalised kohustised eraldi liikidena. Selline esitus ei kehti juhul, kui likviidsusel põhinev esitusviis annab usaldusväärsemat ja asjakohasemat informatsiooni. Olenemata sellest, millist esitusviisi ettevõtte kasutab, tuleb avalikustada iga vara objekti ja kohustise kirje kohta, millistest summadest see koosneb, millal see eeldatavasti laekub või tasutakse. Sellise informatsiooni avalikustamisel on oluline tähtsus likviidsuse ja maksevõime hindamisel. Bilansis tuleb esitada täiendavaid kirjeid, kui nendes esitamine on oluline ettevõtte finantsseisundi mõistmiseks. Bilansis tuleb kirje eraldi esitada kui:

- objekti/kirje või samalaadsete objektide/kirjete kogumi suurus, olemus või otstarve on selline, et eraldi esitamine on oluline ettevõtte finantsseisundi mõistmiseks;
- ettevõtte võib muuta objektide/kirjete või samalaadsete objektide/kirjete kogumi nimetusi ja järjekorda sõltuvalt ettevõtte tegevuse ja tehingute olemusest, et anda ettevõtte finantsseisundi mõistmiseks olulist teavet.

Bilansikirjete selgitamine lisades sõltub rahvusvahelise finantsaruandluse standardi nõuetest ja vastavate summade suurusest, olemusest ja otstarbest. Avalikustatav teave erineb iga objekti/kirje puhul. Näiteks nõuded jagatakse nõueteks ostjate vastu, nõueteks seotud osapoolte vastu, ettemakseteks ja muudeks nõueteks.

Ettevõtte on kohustatud avalikustama bilansis või lisades aktsiakapitali kohta järgmised andmed:

- lubatud aktsiate arv;
- emiteeritud ja täielikult tasutud aktsiate arv ning emiteeritud ja mittetäielikult tasutud aktsiate arv;
- aktsia nimiväärtus või asjaolu, et aktsiatel nimiväärtus puudub;
- perioodi alguses ja lõpus ringluses olevate aktsiate arvu võrdlus;
- aktsiakapitaliga seotud õigused, eelised ja piirangud, sealhulgas dividendide jaotamise ja kapitali tagasimaksmise piirangud;
- ettevõtte enda või selle tütar- või sidusettevõtete valduses olevad aktsiad;
- optioonide ja aktsiate müügilepingute alusel emiteerimisele kuuluvad aktsiad, sealhulgas tingimused ja summad.

George Iatridis uuris Suurbritannia börsil tegutsevaid ettevõtteid ning seda, kas on olemas seos majandusaasta aruandes avalikustatud informatsioonil (sealhulgas riskidel ning arvestuspõhimõtetel) ja ettevõttesse investeerimisel. Uuringu tulemusel selgus, et ettevõtted kinnitasid aruannete vastavust standarditega ja avalikustasid raamatupidamisandmeid, et leida investoreid kapitali- ja võlakirjaturgudelt. Lisaks näitas uuring, et ettevõtte suurus, kasv ja mõjujõud mõjutasid oluliselt finantsaruandluses avalikustava informatsiooni kvaliteeti. Ettevõtted, kelle aruanded olid informatiivsemad, näisid turul suuremad, pidevas kasvamisest ja olid mõjuvõimsamad. Uuringu tulemuste järgi võis väita, et ka delikaatsete raamatupidamisandmete avalikustamisel ei olnud negatiivset mõju ettevõtete kasumlikkusele. (2008, 219–241)

Läbipaistev ja avalikustatud andmetega finantsaruanne parendaks ettevõtte majandustulemusi, riskijuhtimist, sisekontrollisüsteeme ja tooks börsil paremaid tulemusi. Lisaks aitaks see kaasa ettevõtte kasvule, finantsaruannete paremale kvaliteedile ja kommunikatsioonile (Ambler, Neely 2007, 10).

Magistritöö autor arvab, et ettevõtted ei peaks kartma avalikustada majandusaasta aruandes delikaatseid andmeid.

1.2. Finantsinstrumendid ja nendega seotud riskide avalikustamine

Rahvusvaheline finantsaruandluse standardite nõukogu andis 2005. aastal välja standardi IFRS 7, mis hakkas asendama seni kehtinud standardeid IAS 30 ja 32. Standard IFRS 7 on abiks finantsinstrumentide käsitlemisel ja finantsinstrumentidega seotud informatsiooni avalikustamisel majandusaasta aruandes. 2009. aasta märtsis, peale majanduskriisi, täiustas rahvusvaheline finantsaruandluse standardite nõukogu IFRS 7 standardis olevaid nõudeid õiglase väärtuse informatsiooni avalikustamise ja likviidsusriski kohta. (IFRS 7)

Definitsiooni kohaselt on finantsinstrument leping, mille tulemusel tekib ühele osapoolle finantsvara ja teisele finantskohustus või omakapitaliinstrument. Finantsinstrumendid on näiteks *Raha, Nõuded ostjatele, Antud laenud, Võlad tarnijatele, Võetud laenud, Aktisad* ja paljud teised. Osa finantsinstrumentidest ei kuulu arvestamisele ja kajastamisele finantsinstrumente reguleerivate finantsaruandluse standardite järgi, neid reguleerivad teised standardid. Sellised finantsinstrumendid on näiteks rendilepingute nõuded ja kohustised, investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse. (Kaup 2012)

Standard IFRS 7 nõuab finantsinstrumentidest tulenevate riskide avalikustamist samade põhimõtete kohaselt nagu neid juhtkonnale esitatakse (Ibid). IASB arvab, et aruannete lugejad vajavad informatsiooni ettevõtte riskide kohta ning selle kohta, kuidas ettevõtte plaanib neid riske juhtida ja maandada, sest selline info võimaldab aruannete lugejatel, anda hinnangut ettevõtte finantsseisundi, majandustulemuste või tulevaste raha liikumiste kohta. (IFRS 7)

Vastavalt standardile IFRS 7 tuleb avalikustada järgmised andmed (Kaup 2012):

- 1) Finantsinstrumentide mõju ettevõtte finantspositsioonile ja -tulemusele, sealhulgas:
 - finantsinstrumentide bilansilised maksumused kategooriate kaupa;
 - tulud/kulud, kasumid/kahjumid kategooriate kaupa;
 - allahindlused finantsvara objektide kohta klasside kaupa;
 - finantsvara objektide ja kohustiste õiglased väärtused klasside kaupa;
 - kui kasutati õiglase väärtuse leidmisel hindamismeetodeid, siis info eelduste kohta;
 - informatsioon ümberklassifitseerimiste kohta eri kategooriate vahel;
 - info tagatiste ja panditud vara objektide kohta;
 - info laenulepingute eritingimuste rikkumise kohta kui neid esines;

2) Finantsinstrumentidest tulenevate riskide iseloom ja aruandekuupäeval riski realiseerumisel võimalik tekkiv mõju ja see, kuidas ettevõtte juhtkond neid riske juhib. IFRS 7 järgi tuleb ettevõtetel avalikustada riskide kohta järgmine teave (Kaup 2012):

- riskide olemus ettevõtte jaoks;
- riskijuhtimise eesmärgid, poliitika ja protsessid ettevõttes krediidiriski, likviidsusrisi ja tururiski osas;
- riskide suurust iseloomustavad numbrilised andmed;
- riskikontsentratsioon;
- krediidiriski puhul detailne info allahindluste kohta ja aegumisanalüüs;
- likviidsusrisi puhul kohustised grupeerituna aegumistähtaegade kaupa;
- tururiski puhul sensitiivsusanalüüs.

Magistritöö autor arvab, et kui kogu nõutud teave riskide kohta on avalikustatud, siis on potentsiaalne investor teadlik võimalikest riskidest.

2014. aasta juulis võttis rahvusvaheline finantsaruandluse standardite nõukogu vastu standardi IFRS 9 – Finantsinstrumendid. Seda standardit on kohustuslik rakendada alates 01.01.2018, lubatud on ka varasem rakendamine. Magistritöö koostamise ajal uuritud ettevõtete majandusaasta aruannetes standardit IFRS 9 ei rakendatud, seetõttu magistritöös seda pikemalt ei käsitleta.

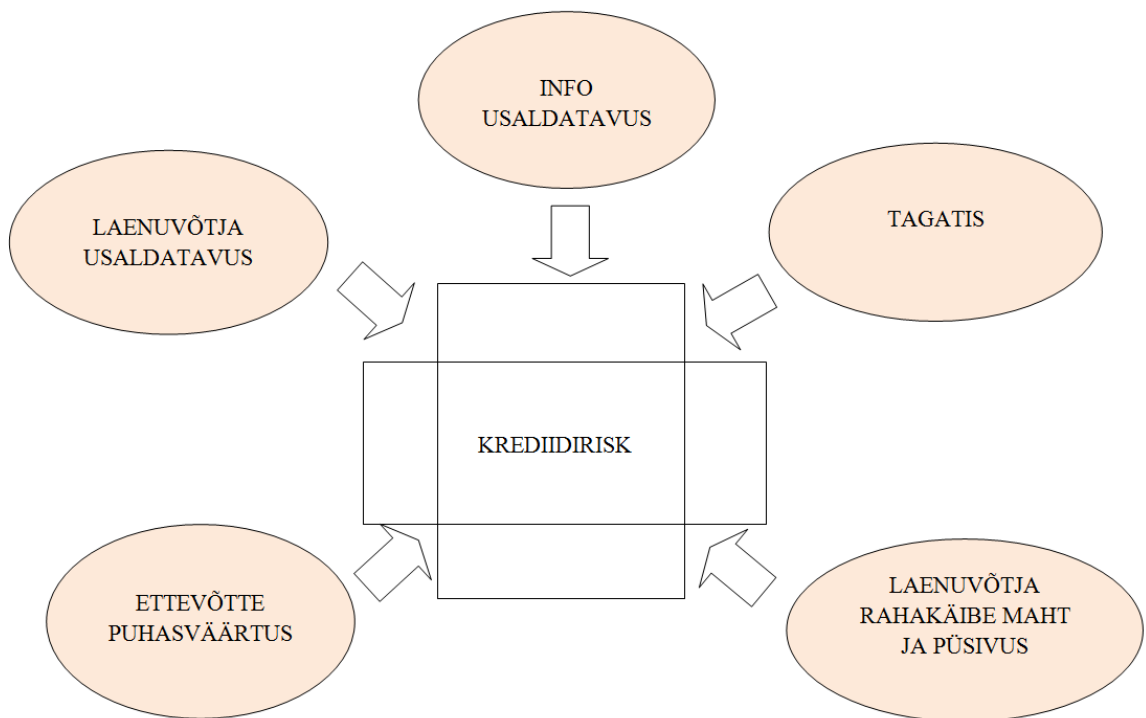
1.2.1. Krediidirisk

Vastavalt Uno Mereste majandusleksikonile on krediidirisk oht, et laenudeks välja antud või investeeritud kapitali ei saada laenuvõtjailt tagasi. Uno Mereste nimetab krediidiriski ka laenuriskiks. (2003, 479–480) Krediidirisk väljendab potentsiaalset kahju, mis tekib juhul, kui kliendid ei täida oma lepingujärgseid kohustisi. Seetõttu on krediidiriski avalikustamine oluline pankadele, võlakirjade omanikele ja investoritele – kui firma muutub maksejõuetuks, siis ei saa pangad ega ka investorid oma raha tagasi (Neal 1996, 15). Krediidiriski suurust mõjutavad mitmed tegurid (Mereste 2003, 479):

- laenuvõtja majandusseisundi ja tema äriplaani kohta pangal kasutada oleva info usaldatavus;
- laenuvõtja usaldatavus, mis eeldab tema senise tegevuse ja tausta põhjalikku tundmist;

- laenutagatis peab võimaldama laenuandjale oma vara tagasisaamist ka juhul, kui laenuvõtja ei ole mis tahes põhjusel suuteline võetud laenu tagasi maksta ning selle intresse tasuma;
- laenu taotlejale kuuluva ettevõtte puhasväärtus, millena mõistetakse tema varade ja kohustiste turuväärtuse vahet;
- laenuvõtja rahakäibe maht ja stabiilsus.

Krediidiriski suurust mõjutavad tegurid on toodud joonisel 2.

Joonis 2. Krediidiriski suurust mõjutavad peamised tegurid

Allikas: (Mereste 2003, 479)

Krediidiriski avalikustamisel nõuab standardi IFRS 7 paragrahv 36, et ettevõtte avalikustaks finantsinstrumendid kategooriate kaupa:

- summad, mis näitavad kõige paremini aruande perioodi lõpus avatust krediidiriskile, ilma et arvestataks tagatiste või krediidikvaliteeti parandavate lepingutega, kirje *Raha ja pangakontode* puhul näitab maksimaalset avatust krediidiriskile kõige paremini bilansis kajastatud maksumus;
- kirjeldus hoitavate tagatiste ja nende rahalise mõju kohta;

- info allahindluste kohta ning aegumisanalüüs.

Vastavalt IFRS 7 paragrahvile 37 peab ettevõtte avalikustama finantsvara objektid, mis on tähtjaks tasumata või maha kandmata. Finantsvara objektide kohta tuleb avalikustada:

- finantsvara objektide, mis on ületanud aruande perioodi, kuid ei ole laekunud, vanuse analüüs;
- finantsvara objektide individuaalne analüüs.

Krediidiriski vähendamiseks saab jälgida lepingupartnerite maksevõimet. Kõikide lepingupartneritega tuleb sõlmida ostu-müügi lepingud ja pikka maksetähtaega saab võimaldada vaid usaldusväärsetele klientidele.

Ettevõtte peab avalikustama ka informatsiooni tagatiste kohta.

1.2.2. Likviidsusrisk

Uno Mereste on seletanud pankade näitel likviidsusriski järgmiselt: likviidsusrisk on risk, mis tekib, kui panga keskmine hoiusetähtaeg on lühem väljaantud laenude keskmisest tähtjast, ehk kui lühiajaliste hoiustena kogutud summadest antakse pikaajalisi laene (2003, 550).

Vastavalt standardile IFRS 7 tähendab likviidsusrisk, et ettevõttel ei pruugi olla likviidseid varaobjekte oma finantskohustise õigeaegseks täitmiseks. Risk on suurem, kui ettevõtte maksevõime on halb.

Vastavalt standardi IFRS 7 paragrahvis 39 toodud nõuetele, peab ettevõtte avalikustama majandusaasta aruandes likviidsusriski kohta järgmised andmed:

- finantskohustiste analüüsi maksetähtaegade lõikes;
- kirjelduse selle kohta, kuidas ettevõtte juhib likviidsusriski.

Enamik ettevõtteid kasutab likviidsusriski juhtimise vahendina rahakäibe planeerimist ning maandamisena laene.

1.2.3. Tururisk

Uno Mereste on majandusleksikonis seletanud tururiski järgmiselt: tururisk on risk, mida ei saa hajutamise ja kõrvaldamisega (2003, 412).

Tururisk on valuutarisk, intressirisk ja hinnarisk. Vastavalt standardi IFRS 7 paragrahvile 40 peab ettevõtte avalikustama kõik tururiskid, millega ta on ohustatud aruande

perioodi lõpus. Peab koostama sensitiivsusanalüüsi, kus tuleb näidata, kuidas oleks kasum/kahjum või omakapital muutunud, kui tururisk oleks realiseerunud. Sensitiivsusanalüüsi koostamisel tuleb avalikustada meetodid ja eeldused, mille alusel ettevõtte antud analüüsi koostas.

1.3. Avalikustatud info vajalikkus

Raamatupidamise kvaliteedi tagamiseks ei piisa ainult seaduse järgimisest ja sellest, kui raamatupidaja valib endale sobivad arvestusprintsiibid. Ettevõtte juhtkond peab finantsarvestussüsteemi reguleerivate otsuste tegemisel lähtuma ettevõtte eripärast ehk siis äriiseloost, sest valitud arvestuspõhimõtted ei tohiks moonutada ettevõtte majandustulemusi. (Tamm, Everi 2006) Arvestusmeetodi valik mõjutab ka raamatupidamisandmete avalikustamise ning ettevõtte ja aruannete kasutajate omavahelise suhtlemise kvaliteeti.

Teadad on juhtumeid, kus juhid on mõjutanud kasumit selleks, et maksimeerida oma huve, näiteks seeläbi parendanud oma mainet või hinnangute abil suurendanud ettevõtte varasid või teisi hüvitusi. Tihti mõjutavad juhid raamatupidamise tulemusi, et näidata pankadele, et ettevõtte suudab edukalt täita võetud laenulepinguid. (Iatridis 2008)

Majandusaasta aruande eesmärk on anda aruandva majandusüksuse kohta informatsiooni, mis on kasulik olemasolevatele ja potentsiaalsetele investoritele, laenuandjatele ja teistele võlausaldajatele, et nad saaksid teha otsuseid (IFRS Framework 2010).

Paljud olemasolevad ja potentsiaalsed investorid, laenuandjad ning teised võlausaldajad ei saa alati nõuda otsuse tarbeks otsest teavet ettevõttelt, sellisel juhul nad peavad toetuma juba esitatud üldotstarbelistele aruannetele, seetõttu on väga oluline, et teave aruandes oleks avaldatud ja usaldusväärne. Vastavalt IFRS raamistikule on informatsioon usaldusväärne, kui see ei sisalda olulisi vigu ning on neutraalne.

Avalikustatud teabel on ka oluline roll analüütikute jaoks. Selle teabe alusel koostavad nad tuleviku kasumiprognose. Seega, ettevõtete erinev avalikustamise tase mõjutab pikaajalisi prognoose. Mida rohkem on avalikustatud informatsiooni majandusaasta aruandes, seda täpsemad on ka pikaajalised prognoosid. (Teo 1999, 220)

Igasugune teave majandusüksuse vara objektidest ja nõuetest aitab kasutajatel selgitada välja majandusüksuse tugevad ja nõrgad küljed. Teabe abil saavad kasutajad hinnata majandusüksuse likviidsust ja maksevõimet. Selline hindamine on vajalik, et teada, kui

edukaks võib majandusüksus tulevikus saada. Teave olemasolevate nõuete maksetingimuste kohta aitab aruande kasutajatel prognoosida, kuidas tuleviku rahakäive jaotatakse nende vahel, kellele ettevõtte võlgu on. (IFRS Framework 2010)

Teave aruandva majandusüksuse rahakäibest teatud perioodi jooksul aitab aruannete lugejatel mõista, kui võimekas on ettevõtte tulevikus tekitama raha laekumist. See näitab, kuidas ettevõtte aruandeperioodil raha teenib ning kulutab. Lisaks saab lugeja teavet laenu võtmiste, võla tagasimaksmiste ning dividendide maksmise või mõne muu investorile tehtava väljamakse kohta, mis võib mõjutada ettevõtte likviidsust või maksevõimet. (Ibid)

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite rakendamine parendab aruannete kvaliteeti ja nende võrreldavust. Seega, pidev standardinõuete kohane avalikustamine edendab järjepidevust ja finantsaruandluse usaldusväärsust ning aitab seeläbi ettevõtetel saada rahvusvahelisi investoreid. (Iatridis 2008)

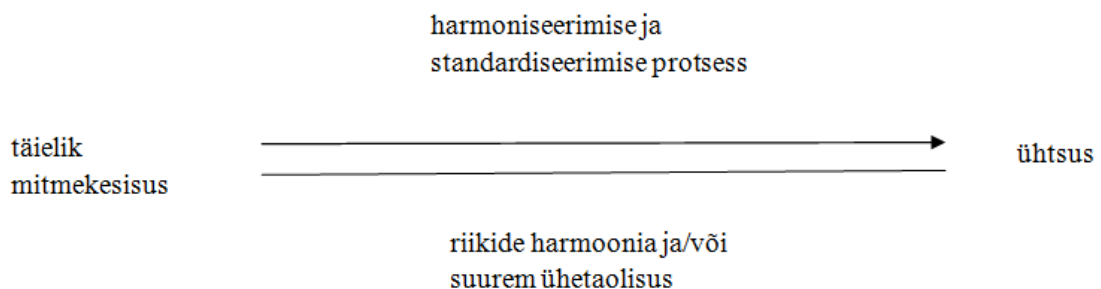
Majandusaasta aruandes avalikustatud teave on kasulik mitmetele lugejatele. Aruannetest saavad informatsiooni statistikaamet, maksu- ja tolliamet, äriregister, krediidi-usaldajad, konkurendid, partnerid, tarnijad, investor ja teised. Konkurendid saavad võrrelda ettevõtte müügitulu enda tulemusega ja võrrelda kulude suuruseid kirjete kaupa. Magistritöö autor leiab, et enim informatsiooni peaksid konkurendid ettevõtte kohta saama tegevusaruandest, kus on toodud ettevõtte plaanitavad tegevused, seni tehtud tööd ning muu vajalik informatsioon. Ettevõtte hankijad saavad majandusaasta aruandes avalikustatud informatsioonist teada ettevõtte tegeliku olukorra ja maksevõime. Investor saab aruandest informatsiooni ettevõtte üldise olukorra ja tulevase arengu kohta.

2. FINANTSANDMETE HARMONISEERIMISE OLEMUS, ARENG NING KASULIKKUS JA PUUDUSED

2.1. Finantsandmete harmoniseerimise olemus ja areng

Viimastel aastatel on harmoniseerimist käsitlevad arutelud kogu maailma finantsarvestuse spetsialistide, praktikute ning akadeemiliste ringkondade vahel muutunud hoogsamaks. Internetist leiab märkimisväärselt palju artikleid, mis käsitlevad rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite harmoniseerimist, standardiseerimist ning rakendamist. Maailm on pidevas globaliseerumises, mistõttu omab järjest suuremat tähtsust teave ja selle kättesaadavus. Olulisel kohal on ka teabe võrreldavus ning usaldusväärsus.

Harmoniseerimine on protsess, millega eemaldatakse mitmekesisus praktikast. Standardiseerimine on protsess, millega liigutakse ühtlustamise suunas riigi siseselt (joonis 3). (Tay, Paker 1990)

Joonis 3. Harmoniseerimise ja standardiseerimise protsess

Allikas: (Tay, Paker 1990)

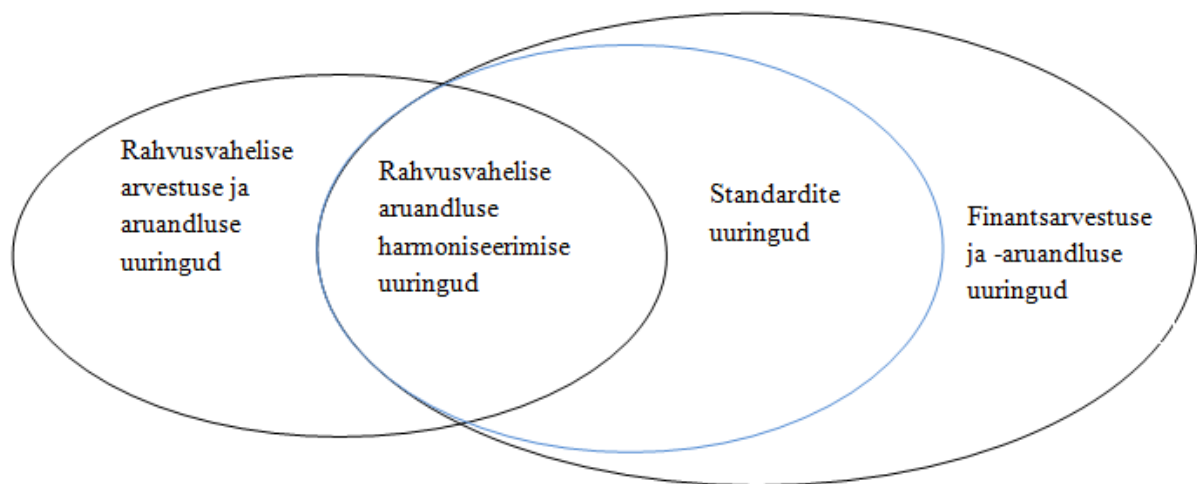
BusinessDictionary selgitab harmoniseerimist kui erinevate mõõtmismeetodite, protseduuride, reeglistike, spetsifikatsioonide või süsteemide vaheliste erinevuste kohaldamist eesmärgiga muuta need omavahel ühtseks või viia kooskõlla.

Uno Mereste majandusleksikonis kirjeldab harmoniseerimist kahte moodi. Esiteks on see eri riikide seaduste omavahelisse harmoonilisse kooskõlla viimine. Teise variandina selgitab Uno Mereste seda kui riigi seaduste kooskõlla viimist riikide ühenduses kehtivate normidega. (2003, 220) Sellest tulenevalt mõistab magistr töö autor, et rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite harmoniseerimine on riigi raamatupidamise seaduste ja juhendite kooskõlla viimine rahvusvaheliste kehtivate finantsaruandluse standarditega ja seadusega.

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite ühtlustamine on protsess, kus riigiti erinevad siseriiklikud reeglid või normid täiustatakse, et oleks võimalik võrrelda ja tõlgendada samasuguseid tehinguid ja sündmusi sarnaselt (Mihaela *et al* 2010).

Harmoniseerimist, harmooniat, standardiseerimist ja ühtsuse mõistet on kirjeldatud printsiipides, regulatsioonis ja praktikas (Tay, Paker 1990). Erialakirjanduses eristatakse kahte tüüpi harmoniseerimist: tegelik ehk *de facto* ühtlustamine ning formaalne ehk *de jure* ühtlustamine. Formaalne (*de jure*) ühtlustamine tähendab seaduste või finantsaruandluse standardite ühtlustamist (Pocrnjić, Pervan 2013). Tegelik (*de facto*) ühtlustamine näitab, millisel määral on tagatud ühtlustatud raamatupidamisreeglite ja meetodite järgimine ettevõtte finantsaruandluses (Baltariu, Cîrstea 2012). Formaalse ühtlustamise üheks näiteks võib tuua 2002. aasta, kui Euroopa Parlament võttis vastu määruse, mis ütleb et börsiettevõtted peavad kasutama finantsaruandluses IAS/IFRS-e. Selle määrusega üritas Euroopa Parlament ühtlustada ka Eesti, Läti ja Leedu börsiettevõtete aruandlust.

Rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimise uurimine kujutab endast rahvusvahelise arvestuse ja aruandluse uurimise ning finantsarvestuse ja finantsaruandluse uurimise ühist alamosa kogu arvestuse uurimise süsteemis. Joonisel 4 on toodud, kus paikneb rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimise arvestuse uurimine finantsarvestuse uuringus.

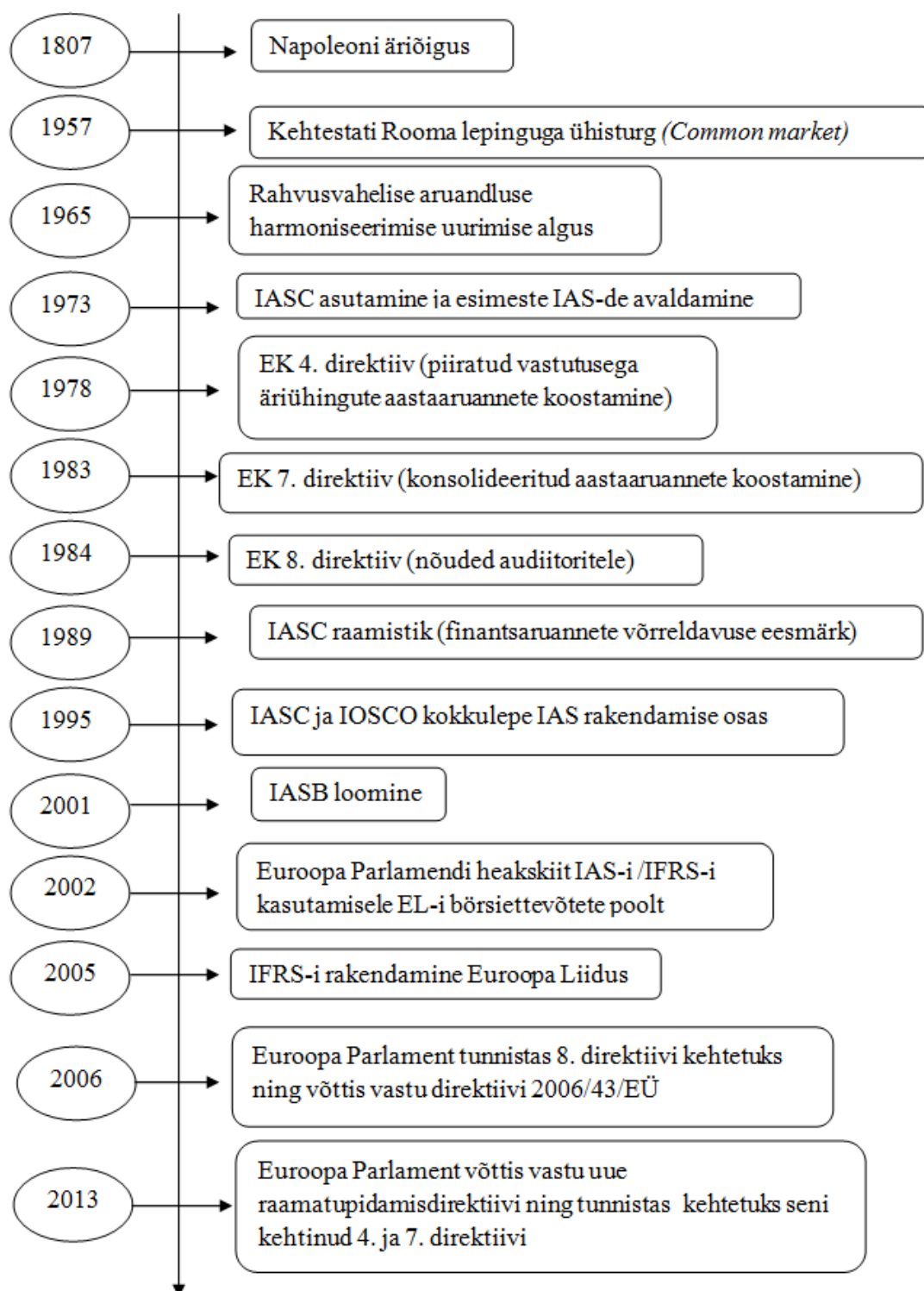

Joonis 4. Rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimise uurimise paigutus finantsarvestuse ja -aruandluse uuringute raamistikus

Allikas: (Baker, Barbu 2007)

Huvi rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimise uuringute vastu oli vähene kuni 1965. aastani. Enamus artikleid harmoniseerimisest, mis kirjutati enne 1965. aastat, kirjutasid raamatupidamispraktikud, teadlaste huvi antud teema vastu oli kesine. Aastatel 1965–1973 ilmus ainult 21 artiklit, mis käsitlesid rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimist. Aastatel 1974–1989 ilmus 46 artiklit ning viimasel uuritava ajavahemikul 1990–2004 ilmus 135 artiklit, mis käsitlesid rahvusvahelist harmoniseerimist. (Baker, Barbu 2007) Artiklite ilmumise statistika näitab, et huvi rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimise vastu pole kahtlenud, vaid pidevalt kasvanud.

Rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimine on alguse saanud 19. sajandil ning selle protsessi uurimine on kestnud viimased neli aastakümnet. Kuigi raamatupidamise reeglite ühtlustamise arenguprotsess ei ole lõppenud, on sellel siiski märkimisväärne minevik. Joonisel 5 on toodud kronoloogilises järjekorras olulised sündmused, mis on mõjutanud harmoniseerimise protsessi.

Joonis 5. Rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimise arengut mõjutanud oluliste sündmuste ajaline järjestus

Allikas: (autori koostatud, Gulin *et al* ja Baker; Barbu 2007, Direktiiv 2006/43/EÜ, Direktiiv 2013/34/EL)

Aastat 1807, kui hakkas kehtima Napoleoni äriseadus, võib lugeda rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite ühtlustamise etapi alguseks. Esimeste riikide hulgas võtsid Prantsuse seaduse vastu Belgia ja Holland. Vahetult pärast seda koostasid Saksamaa ja Rootsi oma äriõiguse süsteemi Prantsusmaa näitel. Hiljem tegid seda ka teised Mandri-Euroopa riigid. 1807. a. seadus kohustas koostama bilanssi ning kasumiaruannet. (Gulin *et al*)

1957. aastal allkirjastas kuus Euroopa riiki (Belgia, Holland, Luksemburg, Saksamaa, Prantsusmaa ja Itaalia) nn Rooma lepingu (*Treaty of Rome*), millega loodi Euroopa Majandusühendus ning kehtestati ühisturg.

Kakskümmend aastat hiljem, 1978. aastal, võeti vastu Euroopa Liidu direktiivid (Ibid). Ühtlustamise protsessi olulisteks töövahenditeks võib pidada direktiive. Need on adresseeritud liikmesriikidele. Liikmesriigid peavad direktiivid teatud aja jooksul rakendama siseriiklikku õigusesse. (Van Hulle 1993) Ühiste institutsioonide ja siseriiklike eeskirjade ühtlustamist soosis ka pidev kaupade, kapitali ning inimeste vaba liikumine.

Neljas direktiiv kehtestas äriühingutele nõudmise koostada igaaastane aruanne ning see pidi andma tõese ja ausa ülevaate äriühingu vara objektidest, kohustistest, finantsseisundist ja kasumist. Bilanss ja kasumiaruanne tuli koostada vastavalt direktiivis ette toodud paigutusele. (Van Hulle 2006)

Praeguseks rakendavad neljandat direktiivi kõik Euroopa Liidu liikmesriigid. Neljas direktiiv oli aluseks teistele raamatupidamise direktiividele. (Ibid)

Juba 1983. aastal võeti vastu seitsmes direktiiv, millega kehtestati nõue tütarettvõtet omavale ettevõttele koostada konsolideeritud raamatupidamisaruandeid ja majandusaasta aruanne. Lisaks käsitles direktiiv ka ettevalmistamist konsolideeritud raamatupidamise aruannete koostamiseks. Kõik liikmesriigid, välja arvatud Iirimaa, rakendasid seitsmendat direktiivi. (Ibid)

Juunis 2013. aastal võttis Euroopa Parlament vastu uue raamatupidamisdirektiivi 2013/34/EL ning tunnistas kehtetuks seni kehtinud neljanda ja seitsmenda direktiivi. Uus direktiiv on koostatud peamiselt põhimõttel „kõigepealt mõtle väikestele” ning sellega soovitakse eelkõige tagada, et nõuded väikestele ettevõtetele oleksid kogu Euroopa Liidus suures osas ühtlustatud. Uue direktiiviga soovitakse ka vältida väikeste ettevõtete suurt halduskoormust. Selle direktiivi järgi peaksid mikroettevõtted ja väikesed ettevõtted koostama kaks põhiaruannet – bilansi ja kasumiaruande. Uuendamisprotsessi eesmärgiks on piiriüleste investeeringute hõlbustamine ja kogu Euroopa Liitu hõlmava võrreldavuse ning usalduse parenda-

mine finantsaruannete vastu läbi konkreetsete andmete parema ja järjepideva avalikustamise. Liikmesriikidel on kohustus jõustada direktiivide täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt kahe aasta jooksul. (Melnik 2013) Magistritöö autor ei oska veel hinnata, kuidas hakkavad direktiivi rakendama Eesti, Läti ja Leedu. Samuti ei oska autor anda hinnangut, kuidas ja kui palju uus direktiiv võib hakata mõjutama aruannetes vajaliku teabe avalikustamist või rahvusvahelist finantsaruandluse harmoniseerimist.

Raamatupidamise aruandeid ja konsolideeritud aruandeid pidi auditeerima kvalifitseeritud spetsialist, kes vastas 1984. aastal vastuvõetud kaheksandas direktiivis toodud minimaalsetele vandeaudiitori nõuetele (Van Hulle 2006).

Kaheksas direktiiv tunnistati kehtetuks 2006. aastal, kui avaldati uus direktiiv 2006/43/EÜ, mille eesmärk on kõrgel tasemel, kuid mitte täies ulatuses, ühtlustada kohustusliku auditi nõuded (Direktiiv 2006/43/EÜ). Liikmesriigid pidid oma seadusandluse sellega kooskõlla viima hiljemalt 2008. aasta juuniks.

1989. aastal andis IASC välja kontseptuaalse raamistiku finantsaruannete koostamiseks ja esitlemiseks, milles sisalduvad kontseptsioonid said redigeeritud rahvusvaheliste standardite aluseks (Baker, Barbu 2007). Tänapäevaks on raamistikku muudetud.

Juba kaheksakümnendatel ning eriti üheksakümnendatel aastatel oli New Yorgi börsil noteeritud mitmeid Euroopa ettevõtteid, need äriühingud pidid finantsaruanded lisaks oma riigi heale tavale koostama ka vastavalt USA üldtunnustatud standarditele. 1995. aastal saavutasid rahvusvaheline finantsaruandluse standardite komitee (IASC) kokkuleppe rahvusvahelise väärtpaberitejärelevalve organisatsiooniga (IOSCO), et IASC töötab välja finantsaruandluse standardid ja IOSCO omakorda lubas finantsaruannete koostamisel kasutada neid rahvusvahelisi standardeid (IAS). Oluline ühtlustamine 1995. aastal oli seoses direktiivide ja standarditega. Jõuti järeldusele, et väikeste eranditega on IAS kooskõlas Euroopa Liidu direktiividega ning on kvalifitseeritud alus koostamiseks finantsaruandeid. (Gulin *et al*) Euroopa Parlament kiitis 2002. aastal heaks IAS või IFRS-ide kasutamise Euroopa Liidu börsi ettevõtete poolt (Ibid). Alates 2005. aastast peavad Euroopa Liidu börsil tegutsevad ettevõtted konsolideeritud aruannete koostamisel rakendama rahvusvahelisi finantsaruandluse standardeid.

Harmoniseerimise olulised tegurid on (Kapić, Bašić 2013):

- riikide majanduste viimine/ integreerimine rahvusvahelistele turgudele;
- pidevalt toimiv rahvusvaheline äritegevus;

- omavaheline sõltuvus nii sisemise kui ka välise maksebilansi kaudu;
- vajadus ühtlustada siseriiklikud raamatupidamisarvestuse standardid ja õigusaktid välistega.

K. Van Hulle võtab harmoniseerimise protsessi kokku nii – see on raske protsess, sest nõuab tagasihoidlikkust ja austust teiste vastu (1993).

Magistritöö autor leiab, et suurte ja majanduslikult edukate riikide raamatupidamist on raske harmoniseerida, kuna nendel on välja kujunenud oma eelistused ja nõuded, mistõttu need riigid, kelle raamatupidamistase on kõrge, võivad osutada vastupanu säilitada vanad kehtivad põhimõtted. Vähe arenenud ja majanduslikult nõrkade riikide raamatupidamist on parem harmoniseerida, kuna nendel riikidel on vaja oma majandust ergutada ja läbi ühtlustatud standardite oleks selleks hea võimalus.

2.2. Finantsaruandluse harmoniseerimise kasulikkus

Raamatupidamistava on ärimaailmas kui keelevorm. Investor, kes oskab lugeda finantskeelt oma riigis, suudaks seda kehtivate ühtlustatud finantsaruandluse standardite korral lugeda ka teistes riikides.

Suurim kasu, mis tuleks finantsaruandluse standardite ühtlustamisest, oleks võrreldavus. Võrreldavus kõrvaldaks välismaiste finantsaruannete madala usaldusväärsuse, mis on tingitud mittemõistmisest. Sellise usaldusväärsuse kasvades võib suurene da rahvusvaheline koostöö erinevate ettevõtete vahel.

Ühtlustatud raamatupidamine aitaks säästa aega ja raha. Hetkel kuluvad need ressursid aruannete koostamisele, kuna eri riikidel on oma raamatupidamistava, nõuded ja seadus. Samuti tooks see juurde välisinvestoreid, sest finantsanalüütikud ja laenuandjad, kes omavad väliskapitali, suudaksid mõista finantsaruandeid ja oleksid võimelised tegema nende põhjal otsuseid. Ühtlustatud finantsaruandluse standardite kehtimise korral oleks ka ülemaailmsel börsiettevõttel lihtsam täita börsil kauplejatele ettenähtud avalikustamise nõudeid. (Diaconu 2007)

Standardite ühtlustamine aitaks tõsta raamatupidamise taset, kuna rahvusvahelised finantsaruandluse standardid nõuavad rohkem avalikustamisi, kui Euroopa Liidu riikide sisemised raamatupidamistavad. (Veerle 2005) Harmoniseerimine oleks kasulik neile

riikidele, kus ei ole piisavalt arendatud auditeerimise ja raamatupidamise standardeid ning rahvusvahelistele raamatupidamisetevõtetele, kelle klientidel on vähemalt üks välismaine tütaretevõte, kuna täiendavate andmete nõudmise vajaduseta on tulemuste võrdlemine lihtne (Diaconu 2007).

Kõrgemad informatsiooni avalikustamise nõuded, mida nõuavad rahvusvahelised finantsaruandluse standardid, toovad kaasa madalama kapitali hinna. Rahvusvahelisi finantsaruandluse standardeid peetakse kõrgema kvaliteediga raamatupidamistavaks, kui on enam kohalike raamatupidamistavasid, sest need standardid nõuavad rohkem avalikustamist, neid kasutades saab valida vähem alternatiive. Ettevõtted, kes kasutavad oma finantsaruannete koostamiseks rahvusvahelist tava, saavad ettevõtte kohta kõrgema reitingu ning selle tulemusena on kapitalihind madalam. (Veerle 2005)

Ühtlustamine hoiab ära lõhestumise. Kui rahvusvahelisi finantsaruandluse standardeid rakendaksid ainult suured börsiettevõtted ja väiksed ettevõtted kasutaksid kohalikku raamatupidamistava, tekiks lõhe kahe standardisüsteemi vahel. Ühtse raamatupidamistava kehtimise korral ei tekiks lõhestumist börsiettevõtete ja väikeste ettevõtete. (Ibid)

Harmoniseerimisest saaksid kasu ka rahvusvahelised raamatupidamise bürood. Globaliseeruvus ühiskonnas on tööjõud vabas liikumises ning kui finantsaruandluse standardid oleksid ühised kõikides riikides, oleks rahvusvahelistele raamatupidamise büroodele töötajate koolitamine odavam (Ibid). Paljud organisatsioonid maailmas nagu pangad, raamatupidamise bürood ja audiitorfirmad saavad seeläbi vähendada teabekulusid (Don, Wayne 1995).

Magistritöö autor arvab, et enim kasu harmoniseerimisest saavad need riigid, kus enda raamatupidamistava pole välja arenenud ning finantsaruannete kvaliteet on halb. Harmoniseerimine aitaks tõsta nende riikide finantsaruannete taset ning seeläbi ka üldist raamatupidamistaset.

Kui Eesti ettevõtete aruanded oleks koostatud rahvusvaheliselt harmoniseeritud standardite abil, siis see lihtsustaks aruannete lugemist välisinvestoril ning silmapaistvad ettevõtted saaksid toetust väljastpoolt, ehk rahvusvahelised investeeringud suureneksid.

2.3. Finantsaruandluse harmoniseerimise puudused

Harmoniseerimisel on mitmeid kasulikke ning tähtsaid omadusi, kuid selle protsessi puhul võib välja tuua kaasnevaid puudusi.

Esimesi põhjuseid, miks ei tasu harmoniseerida on, et vähearenenud riigid ja arenguriigid näevad ühtlustatud raamatupidamisstandardeid, kui standardeid, mis on kehtestatud majanduslikult edukates riikides (Diaconu 2007).

Kui kõikidel ettevõtetel oleks kohustuslik rahvusvahelise finantsaruandluse standardite rakendamine, siis see asetaks väiksematele ettevõtetele kõrge administratiivse koorma. Kohe tekiks sellest ka järgmine probleem – rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite rakendamist peetakse kulukaks ja see kulu oleks kõrgem väiksematel ettevõtetel. (Ibid) Belgia Kommertspanga Finants- ja Kindlustusosakond (*Belgian Commission of Banking, Finance and Insurance*) on viinud läbi uuringu 73 Belgia ettevõtte seas. Uuring vaatleb raskusi ja kulusid seoses rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite kasutamisega ning Belgia raamatupidamise ühtlustamisega rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele. Uuringust selgus, et 63% uuringus osalenud ettevõtetest leiavad, et pole probleeme esitada andmeid vastavalt rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele, aga see on nende jaoks kulukas. Hinnangulised kulud rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite ühtlustamisel Belgias oleks 20 ettevõtte kohta 600 tuhat kuni 6,2 miljonit eurot. Ainult 22% vastanutest leidis, et rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite rakendamine tooks nende ettevõttele kasu. (Veerle 2005)

Paljudes Euroopa Liidu riikides on omavahel maksuarvestus ja finantsarvestus seotud, ühtlustamise korral tuleks lahendada probleem, kuidas toimuks ühtlustatud raamatupidamise korral maksuarvestus (Ibid).

Raamatupidamine on paindlik ja võib sõltuda erinevatest olukordadest, arvatakse et kui finantsaruandluse standardid ühtlustatakse, siis need ei ole enam nii paindlikud ja ühildatud rahvusvahelisi standardeid ei ole võimalik sobitada erinevates riikides ette tulevate olukordade, õigussüsteemide, erinevate majanduslike etappide ning kultuuriliste erinevustega. (Ibid) Kindlasti vaatavad ka aruannete tarbijad aruandeid erinevalt. Näiteks töötaja jälgib ettevõtte maksevõimet, aga investor jälgib ettevõtte käivet.

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite nõuetele vastavuses olemine on väikestele ettevõtetele keeruline, sellest tulenevalt oleks kohustuslik avalikustamise

kasulikkus keeruline. Riiklikud institutsioonid ei suudaks kontrollida arvukate mikro-ettevõtete aruannete vastavust rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele ning tavaliselt ei pea sellised väiksed ettevõtted majandusaasta aruandeid auditeerima (Ibid).

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite komiteel võib olla raske saavutada kõigile riikidele sobivaid kokkuleppeid ning seetõttu peab tegema nendega erinevaid kompromisse, et ühtlustatud standardeid aktsepteeritaks kogu maailmas. Selle tulemusel võivad standardid muutuda leebeks ja nõrgaks. (Diaconu 2007)

Magistritöö autor arvab, et üheks miinuseks on see, et suured ja mõjukad riigid, näiteks Saksamaa, ei oleks nõus võtma kasutusele teiste riikide koostatud standardeid, sest võib arvata, et nende standardid juba toimivad.

3. BALTI BÖRSIETTEVÕTETE ANDMETE AVALIKUSTAMISE JA HARMONISEERITUSE UURIMINE

3.1. Balti börsi ja seal noteeritud ettevõtete lühitutvustus

3.1.1. Balti börsi kirjeldus

NASDAQ OMX Group Inc. on maailma suurim börsikontsern, mis pakub börsitehinguid kuuel mandril. NASDAQ OMX Baltic hõlmab NASDAQ OMX Nordic OY börsi Tallinnas, Riias ja Vilniuses. Tabelis 1 on toodud NASDAQ OMX osalused Balti börsides. NASDAQ OMX-i ettevõtted tegelevad väärtpaberitega kauplemiseks vajaliku keskkonna haldamise, väärtpaberitehingute arveldamise, ettevõtete noteerimise ja erinevate registrite pidamisega. (NASDAQ OMX kodulehekülg)

Tabel 1. NASDAQ OMX-i osalus Balti börsides (protsentides)

Ettevõte	NASDAQ OMX osalus
NASDAQ OMX Tallinn	100%
Eesti Väärtpaberikeskus	100% NASDAQ OMX Tallinna omanduses
NASDAQ OMX Riia	93%
Läti Keskdepositoorium	100% NASDAQ OMX Riia omanduses
NASDAQ OMX Vilnius	96,34%
Vilniuse Keskdepositoorium	92% NASDAQ OMX omanduses, 8% NASDAQ OMX Vilniuse omanduses

Allikas: (NASDAQ OMX kodulehekülg)

Balti börs jaguneb omakord kolmeks: NASDAQ OMX Tallinn, NASDAQ OMX Riia ja NASDAQ OMX Vilnius.

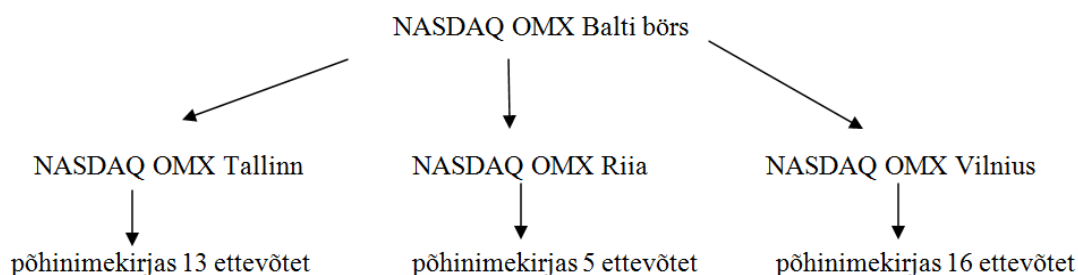
NASDAQ OMX Tallinn ja Eesti Väärtpaberikeskus on juhtivad Eesti väärtpaberituru ettevõtted, mille kaudu toimub väärtpaberitega kauplemiseks vajaliku keskkonna haldamine,

väärtpaberitehingute arveldamine, ettevõtete noteerimine, väärtpaberite keskregistri ja kogumispensioni registri pidamine Eestis.

NASDAQ OMX Riia ja Läti Kesksedepositoorium on juhtivad väärtpaberituru infrastruktuuriettevõtted Lätis. Need kaks ettevõtet loovad turuosalistele keskkonna väärtpaberite noteerimiseks, nendega kauplemiseks ja arveldusteks ning peavad riiklikku väärtpaberite keskregistrit ja kogumispensioniregistrit.

NASDAQ OMX Vilnius on ainus reguleeritud väärtpaberiturg Leedus, pakkudes kauplemis-, noteerimis- ja infoteenuseid. Vilniuse Börsi missiooniks on korrastada ja arendada Leedu väärtpaberiturgu, luues emitentidele, investoritele ja finantsvahendajatele parimad tingimused rahaturu eeliste ärakasutamiseks.

NASDAQ OMX Tallinna börsi põhinimekirjas on noteeritud 13 ettevõtet, NASDAQ OMX Riia börsi põhinimekirjas on noteeritud 5 ettevõtet ning NASDAQ OMX Vilnius börsil on noteeritud 16 ettevõtet (joonis 6).

Joonis 6. NASDAQ OMX Balti börsi jagunemine ning põhinimekirjas olevate ettevõtete arv
Allikas: (autori koostatud, lisas 1 toodud andmete alusel)

Tallinna, Riia ja Vilniuse börse koondava Balti väärtpaberituru strateegiline eesmärk on ühise kauplemissüsteemi ja turureeglistiku abil vähendada turgudevahelisi iseärasusi, et tõhustada piiriülest kauplemist, vähendada kaasnevaid kulutusi ja kaasata seeläbi piirkonda rohkem investeringuid (NASDAQ OMX kodulehekülg).

Juulis 2005. aastal võeti NASDAQ OMX Tallinna börsil kasutusele rahvusvaheline ettevõtete klassifitseerimise standard GICS (*Global Industry Classification Standard*), mis asendati 2012. a. veebruaris ICB standardiga (*Industry Classification Benchmark*). Ühiste standardite kasutuselevõtt on osa Balti ja Põhjamaade väärtpaberiturgude ühtlustamisest ning see lihtsustab oluliselt noteeritud ettevõtete rahvusvahelist võrdlemist. (Ibid)

Magistritöö autor uurib seisuga 05.10.2014 Balti börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtteid, kokku on neid 34. Magistritöö lisas 1 on toodud uuritavate ettevõtete nimekiri ning väärtpaberiturg, kus ettevõtte on noteeritud.

3.1.2. Ettevõtete lühikirjeldus

Magistritöö alapeatükk tutvustab Balti börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtteid. Paremaks lugemiseks on andmed esitatud kolmes tabelis ning lisas 3 on toodud ettevõtete täpsem kirjeldus. Tabelis 2 on toodud NASDAQ OMX Riia börsil noteeritud ettevõtete nimi, tegevusvaldkond ja 2013. majandusaasta müügitulu. Autor leiab, et müügitulu järgi näeb, kui suures mahus ettevõtte tegutseb, sest müügitulu suurust ei saa hinnangute abil mõjutada nagu seda saab kasumiga teha. Tabelis 3 on toodud NASDAQ OMX Tallinna börsil noteeritud ettevõtete tutvustus ning tabelis 4 NASDAQ OMX Vilniuse börsil tegutsevate ettevõtete andmed.

Uuritavad ettevõtted valiti kontrollimiseks seetõttu, et tegemist on suurimate ettevõtetega Baltikumis, mis on noteeritud börsil. Magistritöö autor väidab, et valitud ettevõtete vastu on avalikkusel suur huvi.

Tabel 2. NASDAQ OMX Riia börsil noteeritud ettevõtted

Ettevõtte	Tegevusvaldkond	2013. aasta müügitulu (milj. eurodes)
Grindeks	ravimitööstus	40,70
Latvijas Kuģniecība	kaubalaevanduse teenused	78,54
Olainfarm	ravimitööstus	77,96
SAF Tehnika	telekommunikatsiooni seadmete müük, uurimis- ja arendustegevus	12,34
Ventspils Nafta	toornafta ja naftasaaduste transiit	166,73

Allikas: (autori koostatud, lisas 3 toodud andmete alusel)

Riia börsi põhinimekirjas on noteeritud viis ettevõtet. 2013. aastal oli kõige suurem käive Ventspils Naftal, kelle peamine tegevusala on toornafta ja naftasaaduste transiit.

Tabel 3. NASDAQ OMX Tallinn börsil noteeritud ettevõtted

Ettevõte	Tegevusvaldkond	2013. aasta müügitulu (milj. eurodes)
Arco Vara	kinnisvaraarendus, -teenused, ehitustegevus	10,73
Baltika	rõivakaubandus	58,35
Ekspress Grupp	meedia ja kirjastamine	58,44
Harju Elekter	mitmesuguste elektritehniliste ning telekommunikatsiooni seadmete projekteerimine, valmistamine ja müük	48,29
Merko Ehitus	ehitustööd	262,72
Nordecon	ehitustööd	173,50
Olympic Entertainment Group	kasiinooperatsioonide korraldamine ja hotelli opereerimine	145,82
Premia Foods	valdusfirma grupi ettevõtete jaoks, mis ühendab erinevaid toiduainetega tegelevaid ettevõtteid, sealhulgas jäätise, külmutatud toiduainete ja kalatööstuse harusid 6 riigis.	98,85
Silvano Fashion Group	naistepesu tootmine ja müük	121,68
Skano Group	puitkiudplaatide tootmine	19,19
Tallink Grupp	meretransport	941,98
Tallinna Kaubamaja	jae- ja hulgikaubandus ning renditegevus	498,72
Tallinna Vesi	joogivee varustus ja reoveekogumine ning puhastus	53,09

Allikas: (autori koostatud, lisa 3 toodud andmete alusel)

NASDAQ OMX Tallinna börsil oli 2013. aastal kõige suurema käibega Tallink Grupp, ettevõtte peamiseks tegevusalaks on meretransport. Enamik börsil noteeritud ettevõtetest tegelevad erinevates tegevusvaldkondades, kuid põhinimekirjas on noteeritud kaks sama tegevusalaga ettevõtet – Nordecon ja Merko Ehitus. Nende peamine tegevusala on ehitustööd. Nordecon tegutseb Eestis, Leedus, Soomes ja Ukrainas ning Merko Ehitus tegutseb Eestis, Lätis ja Leedus.

Tabel 4. NASDAQ OMX Vilniuse börsil noteeritud ettevõtete andmed

Ettevõte	Tegevusvaldkond	2013. aasta müügitulu (milj. eurodes)
Apranga	rõivaste jaekaubandus	135,16
City Service	kinnisvara haldus	158,76
Grigiškės	sanitaarse ja majapidamispaberi tootmine	95,22
Invalda LT	investeeringud	28,59
LESTO	elektrienergia vahendus	704,11
Lietuvos dujos	naturaalse gaasi import ja müük	443,88
Lietuvos energijos gamyba, AB	elektrienergia tootmine, import, vahendamine ja tööstusvoolu eksport, elektrienergia vahendus	315,11
Linus Agro Group	põllumajandus	591,73
Panevėžio statybos trestas	ehitus ja disain	85,35
Pieno žvaigždės	piima ja piimatoodete tootmine	219,95
Rokiškio sūris	piimatooted	249,47
Šiaulių bankas	pangandus	23,95
TEO LT	telekommunikatsioon	208,70
Utenos trikotažas	kudumite ja tekstiili tootmine	20,14
Vilkyškių pieninė	piima hankimine, töötlemine ja realiseerimine	105,55
Vilniaus baldai	mööbli tootmine	48,11

Allikas: (autori koostatud, lisas 3 toodud andmete alusel)

Vilniuse börsil on valdavalt noteeritud põllumajandusega või piima tootmisega tegelevad ettevõtted. 2013. aastal oli kõige suurem käive ettevõttel LESTO, mis tegeleb elektrienergia vahendamisega. Vilniuse börsil on noteeritud ka pangateenuseid osutav ettevõtte Šiaulių bankas.

3.2. Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete võrdlemine

3.2.1. Kontroll-kaart

Majandusaasta aruandes informatsiooni avalikustamisest ülevaate saamiseks koostas magistritöö autor kontroll-kaardi. Et lihtsustada saadava info töötlemist jaotas autor küsimused viide rühma. Kontroll-kaart on toodud lisas 2. Vastavalt kontroll-kaardil olevatele küsimustele võrdleb autor Läti, Leedu ja Eesti börsiettevõtete majandusaasta aruannetes finantsinstrumentide avalikustamist. Varasemalt on magistritöö autorile teada, et ettevõtted ei avalikusta oma tegevusaruandes vajalikku informatsiooni oma ettevõtte tegevusvaldkonna üldise makromajandusliku arengu ning ettevõtte tegevusega kaasnevate oluliste keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta. Seetõttu on magistritöös uuritud lisaks finantsinstrumentide avalikustamisele ka tegevusaruandes avalikustatud informatsiooni.

I Arvestustava, audiitor ja esituse järjepidevus:

- Kas ettevõtte kasutab aruannete koostamisel rahvusvahelisi finantsaruandluse standardeid või oma riigi raamatupidamistava?
- Kes on audiitor? Kas audiitorfirma on rahvusvaheliselt tunnustatud? Milline suurtest Big 4 firmadest on enim auditeerinud Balti börsil olevaid ettevõtteid?

Autor uurib, kas kõik Balti börsil noteeritud ettevõtted kasutavad rahvusvahelisi finantsaruandluse standardeid (IAS/IFRS) nagu nõuab seda Balti börs või on nimekirjas ka ettevõtteid, kes kasutavad oma riigi raamatupidamistava.

Oluline küsimus on, kes on auditeerinud ettevõtete majandusaasta aruandeid. Kui börsiettevõtteid on auditeerinud üks ja sama audiitorfirma, siis kas nendes aruannetes on avalikustatud sama palju informatsiooni?

II Tegevusaruandes avalikustatav informatsioon:

Autor peab oluliseks uurida, kas ettevõtte tegevusaruandes on avalikustatud informatsioon tegevusvaldkonna üldise makromajanduslikku arengu kohta. Kas ja kuidas on tegevusvaldkonna makromajanduslik areng mõjutanud ettevõtte majandustulemusi? Selle informatsiooni avalikustamisel saab aruande lugeja infot ettevõtte ja makromajanduse omavahelisest seosest.

Lisaks uuris autor, kas ettevõtte on majandusaasta aruandes avalikustanud oma tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid.

III Teave põhiformaadis

Autor uuris, kas majandusaasta aruandes on avalikustatud vastavalt standardile IFRS 7 järgmised finantsinstrumendid:

- raha;
- nõuded ostjate vastu;
- antud laenud;
- võlad tarnijatele;
- võetud laenud;
- aktsiad.

Lisaks uuris autor, kas siis kui eelpool toodud finantsinstrument on kajastatud põhiaruandes, on see ühtlasi avalikustatud lisades. Kontroll-kaardi järgi kontrollimist teostades selgus, et ettevõtted kasutavad erinevaid nimetusi kirjendades ühtesid ja samu bilansi kirjeid. Näiteks kirje *Nõuded ostjate vastu* võis leida järgnevate kirjete lisades – *Nõuded ja ettemaksed*, *Äritegevuse nõuded* ning *Nõuded*. Seetõttu kontrollides põhiaruandeid pööras magistr töö autor tähelepanu ka lisades avalikustatud informatsioonile. Kirjet *Nõuded ostjate vastu* kontrollides luges magistr töö autor avalikustatuks, kui põhiaruandes oli see informatsioon avalikustatud kirjel *Nõuded ja ettemaksed* või teise samalaadse nimetusega kirje all, kuid kirje lisas oli täpselt lahti kirjutatud *Nõuded ostjate vastu*. *Antud laenud* kirje luges autor avalikustatuks, kui informatsioon oli avalikustatud põhiaruandes kirje *Muud nõuded* või teise samalaadse nimetusega kirje all ning selle kirje lisas oli toodud täpsustav informatsioon, millest sai välja lugeda *Antud laenud*. Kirje *Võlad tarnijatele* luges magistr töö autor avalikustatuks, kui oli avalikustatud põhiaruandes kirje *Võlad tarnijatele ja muud võlad* või teise samalaadse nimetusega kirje ning selle kirje lisas oli täpsustatud kirje *Võlad tarnijatele*. Kirje *Võetud laenud* luges autor avalikustatuks, kui põhiformaadis oli kirje *Muud võlad* või teise samalaadse nimetusega kirje ning selle lisas oli avaldatud *Võetud laenud*.

Autor kontrollis, kas ettevõtte on avalikustanud arvestuspõhimõtted ja kasutatud meetodid. Autor ei kontrollinud, kas ettevõtte kasutas arvestuspõhimõtteid ning meetodeid õigesti.

IV Teave lisades

Autor uuris, kui detailselt on avalikustatud info aruande lisades, kas see on toodud kirjete ja valuutade kaupa.

Kontrolliti kirjeid *Raha ja raha ekvivalendid* ning *Nõuded ostjate vastu*. Magistritöö autor leiab, et on oluline avalikustada teave ettevõtte raha ning nõuete kohta, see teave tuleks tuua kirjete ja valuutade kaupa. See annab aruande lugejale teada, kui palju on ettevõttel raha ja kui palju on lähiajal oodata laekumisi. Valuutade kaupa esitlemine annab aruande lugejale võimaluse hinnata, ettevõtte potentsiaalset valuutariski. Aruandeid kontrollides selgus, et ettevõtted avalikustavad infot lisades erinevalt. Osa ettevõtetest avalikustavad kõik *Raha ja raha ekvivalente* puudutava informatsiooni sellenimelise lisa all. Teine osa ettevõtteid avalikustab osa informatsiooni ühes lisas ning teise osa informatsiooni teises lisas, mistõttu võib juhtuda nii, et lisa *Raha ja raha ekvivalendid* polnud avalikustatud valuutade kaupa, aga selle sisuline informatsioon oli olemas lisa finantsinstrumentide riskid. Autor luges kirjed valuutade kaupa avalikustatuks ka siis, kui kirje *Raha ja raha ekvivalendid* või *Nõuded ostjate vastu* oli valuutade kaupa lahti kirjutatud lisa finantsinstrumentide riskid.

Neljanda osa viimane küsimus puudutas finantsinstrumentide õiglase väärtuse kajastamist. Magistritöö autor luges õiglase väärtuse avalikustatuks mitmel juhul:

- kui ettevõtte oli avalikustanud finantsinstrumentide õiglase väärtuse;
- kui ettevõtte oli avalikustanud, et õiglane väärtus on lähedane bilansilisele väärtusele;
- kui ettevõtte oli avalikustanud, kuidas arvestada finantsinstrumentidele õiglast väärtust.

Lisaks kontrolliti, kas arvestuspõhimõttena on kajastatud õiglase väärtuse arvestamise põhimõtted.

V Riskide avalikustamine

Oluline erinevus finantsinstrumentide avalikustamisel standardi IFRS 7 ja Eesti Hea Tava järgi on see, et IFRS 7 nõuab finantsinstrumentidest tulenevate riskide iseloomu ja ulatuse avalikustamist aruandekuupäeval ja infot selle kohta, kuidas ettevõtte juhtkond neid riske juhib. Lisaks peaks olema toodud riskide olemus ettevõtte jaoks, riskijuhtimise eesmärgid, poliitika ja protsessid ettevõttes. (Kaup 2012)

Magistritöö autor luges riskid avalikustatuks, kui majandusaasta aruandes oli toodud riskide iseloom, olemus ettevõtte jaoks, riskijuhtimise eesmärgid, poliitika, protsessid ja ulatus ning info selle kohta, kuidas ettevõtte juhtkond juhib neid riske. Autor kontrollis, kas on avalikustatud krediidi-, likviidsus- ja tururisk. Magistritöö autor luges tururiski avalikustatuks, kui oli avalikustatud vähemalt üks risk, mis on tururisk – näiteks intressirisk, valuutarisk. Lisaks kontrollis magistritöö autor, kui täpselt on toodud info krediidiriski kohta.

Autor arvab, et riskide hindamine on oluline, kuna ettevõtte finantsaruannete tarbija sooviks saada võimalikult tõepärasest informatsiooni ettevõtte riskide kohta enne, kui riskid võivad realiseeruda.

Valimis olevate ettevõtete puhul, mille aruandeperiood ei kattu kalendriaastaga, on uuringusse kaasatud aruanne, mille periood lõppeb uurimise all oleval aastal.

Kontroll-kaardi küsimustiku abil on autor koostanud kolme aasta (2009, 2011, 2013) lõikes uuringusse kaasatud aastaaruannete kohta tabelid, 2009. ja 2011. aasta kohta toodud tabelid on toodud töö lisades 4 ja 5.

3.2.2. Kontrollimise tulemuste analüüs

Magistritöö autor kontrollis koostatud kontroll-kaardi abil Balti börsi põhinimekirjas noteeritud 34 ettevõtte 2009., 2011. ja 2013. aasta majandusaasta aruandeid. 2009. aastal hakkas kehtima standardi IFRS 7 täpsem versioon. Magistritöö maht ei võimaldanud uurida kõiki aastaid ajavahemikus 2009–2013. Selleks, et kontrollida majandusaasta aruandes informatsiooni järjepidevat esitamist ja võrrelda finantsinstrumentide avalikustamise taseme muutumist, on võrdluse aluseks olevad andmed võetud üle aasta, sest pikem ajaperiood näitab neid paremini. Kontrollitavaid aruandeid oli kokku 100 majandusaasta aruannet. Lietuvos Energijos Gamyba AB ja Linas Agro Group ei tegutsenud 2009. aastal börsil, mistõttu nende ettevõtete andmeid ei kajastu 2009. aasta kontrollimise tulemustes. Kontrolli teostades selgus, et ühtsete kriteeriumite järgi on äärmiselt raske aruandeid hinnata, sest kõik ettevõtted on esitanud ja avalikustanud andmeid erinevalt. Seetõttu toimus majandusaasta aruannete kontrollimine ettevõtte kaupa, et magistritöö autor saaks hinnata ettevõtte majandusaasta aruandes avaldatud informatsiooni järjepidevat esitust. Ühe ettevõtte kolme aasta majandusaasta aruanded kontrolliti järjest.

Kolme eri riigi ettevõtete aruanded on ülesehituselt erinevad. Eesti börsi ettevõtete majandusaasta aruanded on koostatud järgmiselt, esmalt esitatakse tegevusaruanne ja seejärel

raamatupidamise aruanne. Leedu börsi ettevõtete majandusaasta aruanded sisaldavad esmalt audiitori kinnitust, sellele järgneb raamatupidamise aruanne ning lõpuks tegevusaruanne. Läti börsi ettevõtete aruandeid on kahesuguseid – ühed koostatud sarnaselt Eesti, teised Leedu ettevõtete aruannetega. Magistritöö autori jaoks oli see segadust tekitav, sest kogu informatsioon, mis esitati ettevõtte tegevuse, näitajate, juhatuse ja aktsiate kohta, oli avalikustatud majandusaasta aruande lõpus. Selline esitus tekitas informatsiooni lugemisel arusaamatusi. Aruandeid on parem lugeda, kui tegevusega seotud andmed esitatakse enne finantsandmeid.

Autor kontrollis aruandeid kontroll-kaardi osade kaupa. Tabelis 5 on toodud 2013. aasta esimese osa tulemused. 2011. ja 2009. aasta tulemused on toodud magistritöö lisades 4 ja 5.

Esimeses osas uuris magistritöö autor, kas ettevõtted koostavad majandusaasta aruandeid vastavalt rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele või oma riigi raamatupidamistavale. Selle kontrollimiseks vaatas autor, arvestuspõhimõtete üldises informatsioonis toodud ettevõtte kinnitust. Magistritöö autoril ei olnud võimalik kontrollida, kas ettevõtete aruanded on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, kuna selleks puudus vajalik informatsioon. Tulemused näitasid, et kõikidel kontrollitud aastatel kasutasid kõik Balti börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtted oma finantsarvestuse teostamiseks ja aruannete esitlemiseks rahvusvahelise finantsaruandluse standardeid.

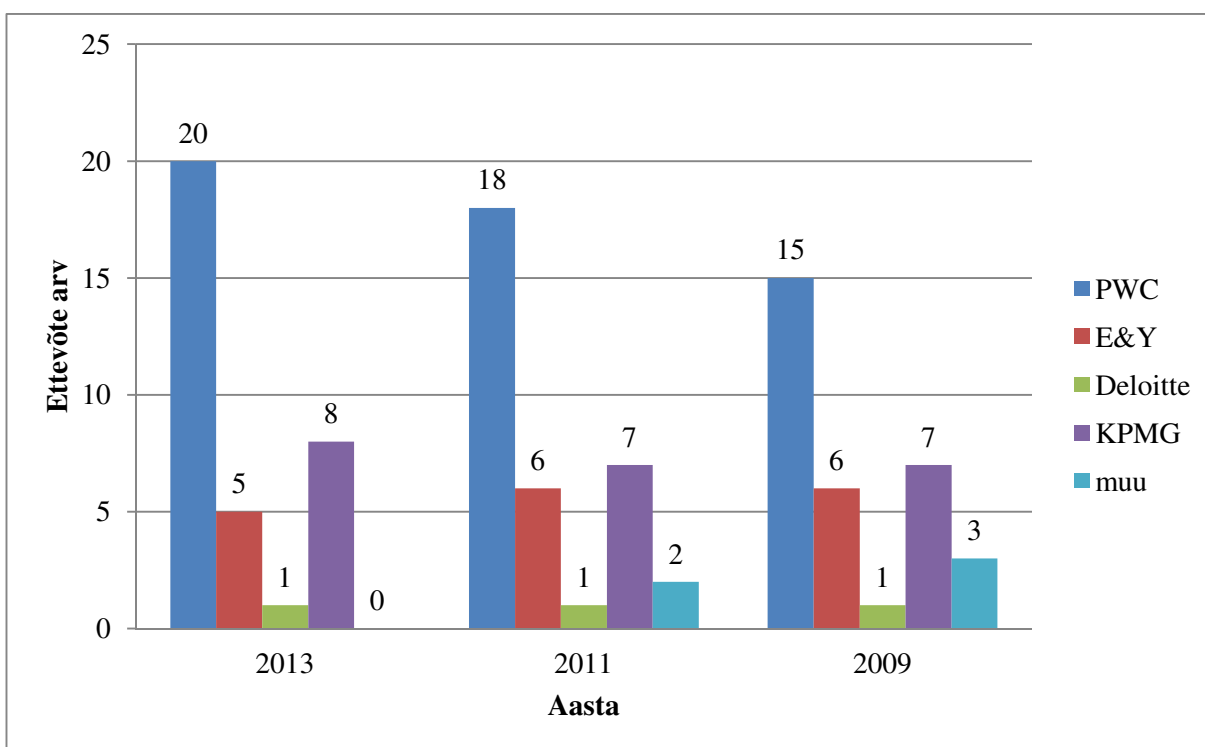
Esimese osa teiseks oluliseks küsimuseks oli, kes on teostanud auditi börsi ettevõttele. Tulemustest selgub, et kõige rohkem on auditeerinud börsi ettevõtteid Pricewaterhouse-Coopers. Ettevõtte TEO LT 2011. majandusaasta aruanne oli kontrollimise hetkel börsil avalikustatud ilma audiitori kinnitusega, kuid käesolevas magistritöös on see aruanne loetud aruandel toodud audiitorfirma nimekirja, kuid aruandel puudusid audiitori allkirjad ja kinnituse kuupäev.

Tabel 5. Arvestustava, audiitori ja esitamise ning liigendamise põhimõtete kontrollimise tulemused 2013. majandusaasta aruannetes

Nimetus	Arvestustava		Audiitor					Samad esitamise ja liigendamise põhimõtted	
	IAS / IFRS	oma riigi arvestustava	PWC	E&Y	Deloitte	KPMG	muu	jah	ei
Grindeks	x				x			x	
Latvijas kuģniecība	x		x					x	
Olainfarm	x			x				x	
SAF Tehnika	x					x		x	
Ventspils nafta	x		x					x	
Arco Vara	x		x					x	
Baltika	x		x					x	
Ekspress Grupp	x		x					x	
Harju Elekter	x					x		x	
Merko Ehitus	x		x					x	
Nordecon	x					x		x	
Olympic Entertainment Group	x		x					x	
Premia Foods	x		x					x	
Silvano Fashion Group	x		x					x	
Skano Group	x		x					x	
Tallink Grupp	x					x		x	
Tallinna Kaubamaja	x		x					x	
Tallinna Vesi	x		x					x	
Apranga	x		x					x	
City Service	x			x				x	
Grigiškės	x					x		x	
Invalda LT	x		x					x	
LESTO	x		x					x	
Lietuvos dujos	x			x				x	
Lietuvos energijos gamyba AB	x		x					x	
Linus Agro Group	x			x				x	
Panevėžio statybos trestas	x					x		x	
Pieno žvaigždės	x					x		x	
Rokiškio sūris	x		x					x	
Šiaulių bankas	x		x					x	
TEO LT	x		x					x	
Utenos trikotažas	x			x				x	
Vilkyškių pieninė	x					x		x	
Vilniaus baldai	x		x					x	

Allikas: (autori koostatud, 2013. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Joonisel 7. on toodud aastate lõikes Balti börsi ettevõtete audiitorite eelistused. Jooniselt on näha, et 2009. aastal auditeeris PricewaterhouseCoopers 15 börsil tegutsevat ettevõtet, kuid 2013. aastaks on see arv järjepidevalt kasvanud 20 ettevõtteeni. Kui 2009. aastal auditeeris kolmel börsil noteeritud ettevõtete aruandeid ka mõni väike audiitorfirma, siis 2013. aastal on Balti börsi ettevõtete aruandeid auditeerinud vaid suured audiitorfirmad. Kuigi PricewaterhouseCoopers on auditeerinud mitmeid Balti börsi ettevõtete aruandeid, siis autor märkas, et eri ettevõtete aruannetes avalikustav informatsioon on olnud avalikustatud erinevalt. Magistritöö autor arvab, et audiitoril on võimalik mõjutada avalikustamist.

Joonis 7. Auditi teostajad 2009., 2011. ja 2013. aastal

Allikas: (autori koostatud, vastavalt tabelis 5 ning lisades 4 ja 5 toodud andmetele)

Esimeses osas jälgis magistritöö autor, kas majandusaasta aruannetes on järgitud järjepidevalt samu andmete esitamise ja liigitamise põhimõtteid. 2013. aastal järgisid kõik ettevõtted samu andmete esitamise ja liigitamise põhimõtteid, mida nad olid jälginud 2011. aastal. Autor võrdles 2013., 2011. ja 2009. aasta aruandeid ja märkas, et Premia Foods AS on muutnud andmete majandusaasta aruandes esitamise põhimõtteid. See võib olla tingitud sellest, et Premia Foods AS liitus börsiga 2008. aasta lõpus ning ei saanud 2009. aastal

piisavate võrdlusandmetega andmeid avalikustada, mistõttu muutis aruannete ülesehitust järgnevatel aastatel. Teised ettevõtted on oma aruannetes järjepidevalt kasutanud samu esitamise ja liigitamise põhimõtteid.

Võrreldes ettevõtete 2009. aasta ja 2013. aasta majandusaasta aruandeid arwab autor, et aruanded on muutunud aja jooksul informatiivsemateks. Aruannete koostamisel pööratakse rohkem tähelepanu nende ülesehitusele, viitamisele, avalikustamisele ning arvestuspõhimõtete kirjeldamisele. Aruannete kvaliteet on parenenud.

Teises osas uuris autor, kui palju ettevõtted avalikustavad informatsiooni tegevusvaldkonna üldise makromajandusliku arengu kohta ning kas ettevõtte on avalikustanud oma tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid. 2013. aasta teise kontrollimise osa tulemused on toodud tabelis 6. Lisas 4 ja 5 on toodud 2011. ja 2009. aasta tulemused.

Tabel 6. 2013. aasta tegevusaruandes tegevusvaldkonna makromajandusliku arengu ja ettevõtte tegevusega kaasnevate oluliste keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude avalikustamine

Ettevõtte	Tegevusaruandes on toodud makromajanduslik areng ja mõju majandustulemustele		Avalikustatud on oma tegevusega kaasnevad keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud	
	jah	ei	jah	ei
Grindeks	x		x	
Latvijas kuģniecība		x	x	
Olainfarm		x		x
SAF Tehnika		x		x
Ventspils nafta		x	x	
Arco Vara		x		x
Baltika	x		x	
Ekspress Grupp	x		x	
Harju Elekter	x		x	
Merko Ehitus	x		x	
Nordecon	x		x	
Olympic Entertainment Group		x	x	
Premia Foods	x		x	
Silvano Fashion Group	x		x	
Skano Group		x	x	
Tallink Grupp		x	x	
Tallinna Kaubamaja	x		x	
Tallinna Vesi		x	x	
Apranga		x	x	
City Service	x			x
Grigiškės		x		x
Invalda LT	x		x	
LESTO	x		x	
Lietuvos dujos	x		x	
Lietuvos energijos gamyba AB	x		x	
Linas Agro Group		x	x	
Panevėžio statybos trestas		x		x
Pieno žvaigždės		x		x
Rokiškio sūris		x		x
Šiaulių bankas	x		x	
TEO LT	x		x	
Utenos trikotažas	x		x	
Vilkyškių pieninė	x			x
Vilniaus baldai	x		x	

Allikas: (autori koostatud, 2013. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Autor luges makromajandusliku arengu avalikustatuks, kui oli kirjas üldise arengu kohta faktilisi andmeid ja need polnud seotud ettevõtte andmetega. Kontrollimisel saadud tulemused olid halvad. 2013. aastal kontrolliti kokku 34 ettevõtet ja nendest avalikustas tegevusaruandes tegevusvaldkonna üldise makromajandusliku arengu kohta andmeid 19 ettevõtet. 2011. aastal avalikustas andmeid 20 ettevõtet ja 2009. aastal avalikustas andmeid 16 ettevõtet 32 kontrollitud ettevõtte hulgas.

Oluline on, et ettevõtted avalikustaks andmeid oma tegevusega kaasnevate oluliste keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta. 2009. aastal avalikustas 19 ettevõtet 32 kontrollitud ettevõttest oma tegevusega kaasnevaid keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid. See arv on kasvanud. 2013. aastal avalikustas sellega seotud andmeid 25 ettevõtet. Teostatud kontrollimise tulemustest ilmneb, et iga aastaga see arv suureneb ning üha enam ettevõtteid avalikustab sellist laadi informatsiooni.

Lisaks selgus kontrollimise tulemusel, et ettevõtte juhtkond ei ole pööranud piisavalt tähelepanu, et kogu vajalik informatsioon makromajandusliku arengu ning keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta saaks avaldatud.

Kolmandas osas kontrollis autor, kui palju on põhiformaadis avalikustatud teavet finantsinstrumentide kohta. 2013. aasta tulemused on lugemise lihtsustamise eesmärgil esitatud tabelis 7. Lisades 4 ja 5 on toodud 2011. ja 2009. aasta tulemused.

Peamine tähelepanu oli pööratud järgmiste finantsinstrumentide – raha, nõuded ostjate vastu, antud laenud, võlad tarnijatele, võetud laenud, aktsiad avalikustamisele. Lisaks kontrolliti, kas on Balti börsi ettevõtete aruannetes avalikustatud peamised arvestuspõhimõtted ning kasutatud meetodid.

Kolmel kontrollitud aastal on kirjet *Raha ja raha ekvivalendid* põhiformaadis avalikustanud kõik ettevõtted.

Tabel 7. 2013. aastal põhiformaadis avaldatud teave

Ettevõte	Raha		Nõuded ostjate vastu		Antud laenud		Võlad tarnijatele		Võetud laenud		Aktsiad		Arvestuspõhimõtted/kasutatud meetodid avalikustatud	
	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei
Grindeks	x		x		x		x			x		x		x
Latvijas kuģniecība	x		x			x	x		x		x		x	
Olainfarm	x		x		x		x		x		x		x	
SAF Tehnika	x		x		x		x		x		x		x	
Ventspils nafta	x		x		x		x		x		x		x	
Arco Vara	x		x		x		x		x		x		x	
Baltika	x		x			x	x		x		x		x	
Ekspress Grupp	x		x			x	x		x		x		x	
Harju Elekter	x		x			x	x		x		x		x	
Merko Ehitus	x		x		x		x		x		x		x	
Nordecon	x		x		x		x		x		x		x	
Olympic Entertainment Group	x		x		x		x		x		x		x	
Premia Foods	x		x		x		x		x		x		x	
Silvano Fashion Group	x		x		x		x		x		x		x	
Skano Group	x		x			x	x		x		x		x	
Tallink Grupp	x		x			x	x		x		x		x	
Tallinna Kaubamaja	x		x			x	x		x		x		x	
Tallinna Vesi	x		x		x		x		x		x		x	
Apranga	x		x			x	x		x		x		x	
City Service	x		x		x		x		x		x		x	
Grigiškės	x		x		x		x		x		x		x	
Invalda LT	x		x		x		x		x		x		x	
LESTO	x		x			x	x		x		x		x	
Lietuvos dujos	x		x		x		x		x		x		x	
Lietuvos energijos gamyba AB	x		x		x		x		x		x		x	
Linas Agro Group	x		x		x		x		x		x		x	
Panevėžio statybos trestas	x		x		x		x		x		x		x	
Pieno žvaigždės	x		x		x		x		x		x		x	
Rokiškio sūris	x		x		x		x		x		x		x	
Šiaulių bankas	x			x	x		x		x		x		x	
TEO LT	x		x			x	x		x		x		x	
Utenos trikotažas	x		x			x	x		x		x		x	
Vilkyškių pieninė	x		x			x	x		x		x		x	
Vilniaus baldai	x		x			x	x		x		x		x	

Allikas: (autori koostatud, 2013. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

2013. ja 2011. majandusaastal on kirjet *Nõuded ostjate vastu* avalikustatud 33 aruandes. 2013. aastal kontrolliti kokku 34 aruannet. Üks ettevõtte, kes polnud avalikustanud oma aruandes kirjet *Nõuded ostjate vastu*, tegeleb finantsteenustega, mistõttu tema tegevusest ei pruugi tekkida nõudeid ostjate vastu. Leedu ja Läti börsi ettevõtete majandusaasta aruandeid kontrollides, täheldas autor, et mõned ettevõtted olid kirje *Nõuded ostjate vastu* avalikustanud lisas kategooriate, maksetähtaegade ning osad ettevõtted ka ostjate kaupa.

Kirje *Antud laenud* oli 2009. majandusaastal avalikustanud 18 ettevõtet ja 14 ettevõtet polnud seda finantsinstrumenti avalikustanud. 2011. majandusaastal oli seda kirjet avalikustanud 19 ettevõtet ja 15 ettevõtet polnud seda teinud. 2013. aastal oli *Antud laenudega* seotud informatsiooni avalikustanud 21 ettevõtet ja 13 ettevõtet pole enda põhjaruandes sellist informatsiooni avalikustanud. Kindlasti paljud ettevõtted, kes pole antud kirjet avalikustanud, ei ole laenu andnud.

2013. aastal oli kirjet *Võlad tarnijatele* avalikustanud kõik kontrollitud ettevõtted. 2011. aastal oli seda kirjet põhiformaadis avalikustanud 33 ettevõtet, kontrollitud 34 ettevõttest, kuid kõik polnud avaldanud lisainformatsiooni lisas. 2009. majandusaastal polnud seda kirjet lisas avalikustanud üks ettevõtte. Magistritöö autor märkas aruandeid kontrollides, et ettevõtted esitlevad andmeid erinevalt. Puudub ühtne süsteem. Osa ettevõtteid kajastavad krediidiriskiga seotud informatsiooni lisas *Võlad tarnijatele*, ilma viiteta krediidiriski isoleerimustusele. Teine osa ettevõtteid kajastab kõik krediidiriskiga seotud informatsiooni lisas *Finantsinstrumentide riskid*. Magistritöö autor arvab, et aruande lugemist ja arusaamist lihtsustaks, kui ühe kirje informatsioon on ühes lisas ning kui see on läbi viite seotud teise lisaga.

Kolmel kontrollitud aastal on aruannetes kirjet *Võetud laenud* jätnud põhiformaadis avalikustamata üks ettevõtte.

Kõik ettevõtted on kõigil kontrollitud aastatel avalikustanud põhiformaadis ja lisades informatsiooni ettevõtte aktsiate kohta ning on kirjutanud välja kasutatud arvestuspõhimõtted ja meetodid.

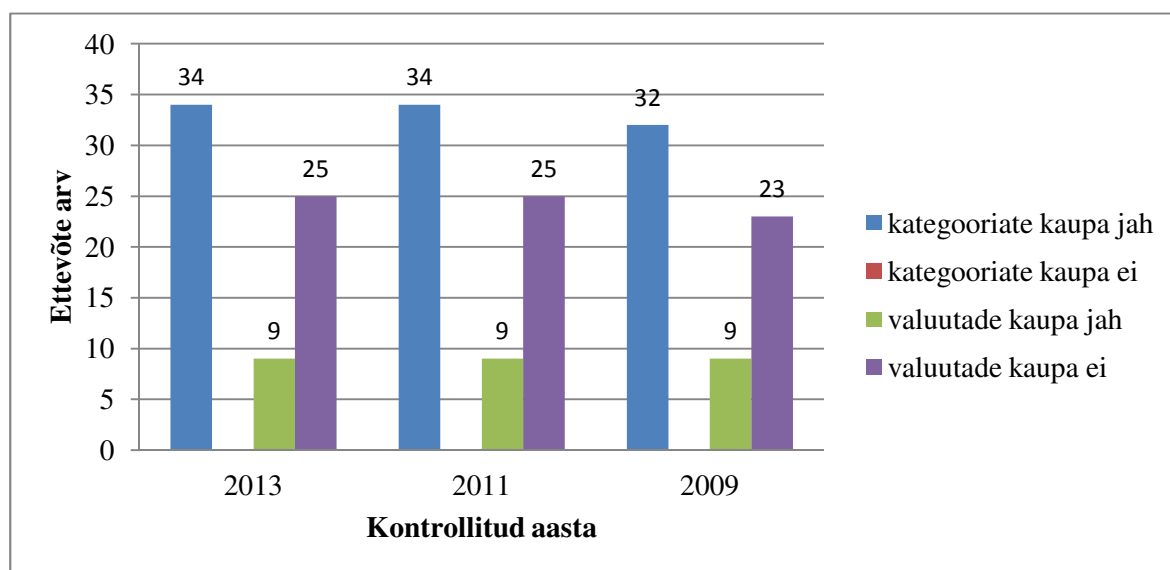
Neljandas osas kontrollis magistritöö autor, kas ettevõtted on majandusaasta aruannetes avalikustanud finantsinstrumentide kirjed – *Raha ja pangakontod* ning *Nõuded ostjate vastu*. 2013. aasta kontrollimise tulemused on toodud tabelis 8. Lisades 4 ja 5 on toodud 2011. ja 2009. aasta tulemused.

Tabel 8. Finantsinstrumentide kirjete *Raha ja pangakontod* ning *Nõuded ostjate vastu* avalikustamine

Ettevõte	Raha ja pangakontod				Nõuded ostjatele				Õiglane väärtus	
	kateooriate kaupa		valuutade kaupa		kateooriate kaupa		valuutade kaupa			
	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei
Grindeks	x			x	x			x	x	
Latvijas kuģniecība	x			x	x			x	x	
Olainfarm	x		x		x			x	x	
SAF Tehnika	x		x		x		x		x	
Ventspils nafta	x			x	x			x	x	
Arco Vara	x			x	x			x	x	
Baltika	x		x		x		x		x	
Ekspress Grupp	x			x	x			x	x	
Harju Elekter	x		x		x		x		x	
Merko Ehitus	x			x	x			x	x	
Nordecon	x			x	x			x	x	
Olympic Entertainment Group	x			x	x			x	x	
Premia Foods	x		x		x		x		x	
Silvano Fashion Group	x		x		x		x		x	
Skano Group	x		x		x		x		x	
Tallink Grupp	x		x		x		x		x	
Tallinna Kaubamaja	x			x	x			x	x	
Tallinna Vesi	x			x	x			x	x	
Apranga	x			x	x			x	x	
City Service	x			x	x			x	x	
Grigiškės	x			x	x			x	x	
Invalda LT	x			x	x			x	x	
LESTO	x			x	x			x	x	
Lietuvos dujos	x			x	x			x	x	
Lietuvos energijos gamyba AB	x			x	x			x	x	
Linas Agro Group	x			x	x			x	x	
Panevėžio statybos trestas	x			x	x			x	x	
Pieno žvaigždės	x			x	x			x	x	
Rokiškio sūris	x			x	x			x	x	
Šiaulių bankas	x			x		x		x	x	
TEO LT	x		x		x		x		x	
Utenos trikotažas	x			x	x			x	x	
Vilkyškių pieninė	x			x		x		x	x	
Vilniaus baldai	x			x	x			x	x	

Allikas: (autori koostatud, 2013. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisaks uuris autor selles osas, kas ettevõtted on toonud välja finantsinstrumentide õiglase väärtuse. Kirjet *Raha ja pangakontod* on avalikustanud kirjete kaupa kõik ettevõtted. Joonisel 8 on toodud aastate võrdluses ettevõtte arv, kes on avalikustanud kirjet *Raha ja pangakontod* kategooriate ning valuutade kaupa. Kolmel kontrollitud aastal on valuutade kaupa avalikustanud informatsiooni üheksa ettevõtet. Kontrollimise tulemustest selgub, et selle kirje avalikustamise tase pole aastate jooksul muutunud.

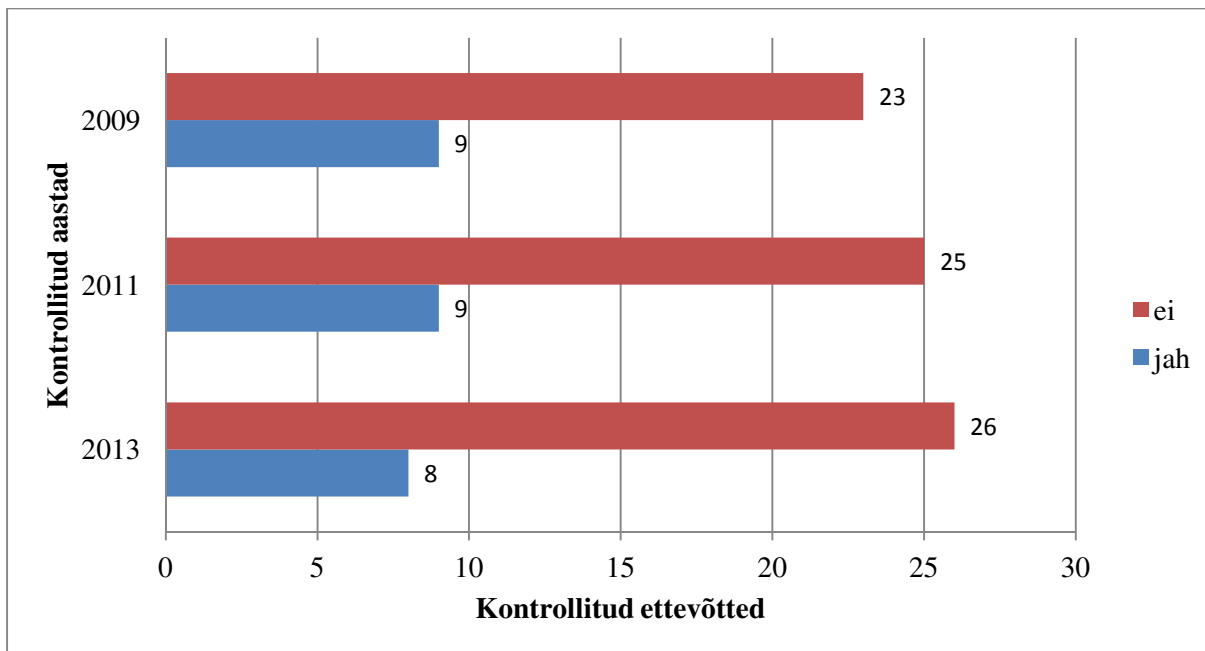

Joonis 8. Finantsinstrumendi kirje *Raha ja pangakontod* avalikustamine kategooriate ja valuutade kaupa

Allikas: (autori koostatud, vastavalt tabelis 8. ning lisades 4 ja 5 toodud andmetele)

Nõuded ostjate vastu on 2013. majandusaastal avalikustanud kategooriate kaupa 32 ettevõtet. Kaks ettevõtet on jätnud selle finantsinstrumendi avalikustamata. Üks neist ettevõtetest tegeleb finantsteenusega, ilmselt tema tegevusest tulenevalt ei teki ettevõttel nõudeid ostjate vastu. 2011. majandusaastal on avalikustanud selle kirje vaid 30 ettevõtet ning 2009. aastal on kirje *Nõuded ostjate vastu* lahti kirjutanud 28 ettevõtet. Sellest tulenevalt saab magistritöö autor väita, et iga aastaga muutub Balti börsi ettevõtete aruandes lisa *Nõuded ostjate vastu* paremini avalikustatuks. Magistritöö autor leiab, et on väga oluline avalikustada ka kogu info nõuete valuutade kohta seda selleks, et aruande lugeja saaks otsustada, kas tulevikus laekuv raha võib olla mõjutatud valuutakursi kõikumisest. Kirjet *Nõuded ostjate vastu* polnud enamikus kontrollitud aruannetes valuutade kaupa avalikustatud. Joonisel 9 on

kujutatud Balti börsi ettevõtete majandusaasta aruandes kirje *Nõuded ostjate vastu* valuutade kaupa avalikustamine.

Joonis 9. Kirje *Nõuded ostjate vastu* valuutade kaupa avalikustamine

Allikas: (autori koostatud, vastavalt tabelis 8 ning lisades 4 ja 5 toodud andmetele)

Õiglase väärtus oli avalikustatud valdavalt kõikidel ettevõtetel. Osa ettevõtteid oli õiglase väärtuse avalikustanud läbi numbrilise väärtuse, teine osa ettevõtteid oli kirjutanud, et õiglase väärtus on lähedane bilansilise väärtusele või võrdne bilansilise väärtusega. Magistri-töö autor leiab, et sellise informatsiooni avalikustamisel, saab aruande lugeja aruandest teada finantsinstrumentide õiglase väärtuse.

Viies osa koosnes riski avalikustamise kontrollimisest, tulemused 2013. aasta kohta on toodud tabelis 9. Lisades 4 ja 5 on toodud 2011. ja 2009. aasta tulemused.

Tabel 9. 2013. aasta majandusaasta aruannetes riski avalikustamine

Ettevõte	Riski avalikustamine						Riski avalikustamisel on märgitud		Krediidiriski info toodud detailselt (allahindlused ja aegumised)	
	krediidirisk		likviidsusrisk		tururisk		riskide olemus ettevõtte jaoks	riskijuhtimise eesmärgid, poliitika ja protsessid ettevõttes		
	jah	ei	jah	ei	jah	ei			jah	ei
Grindeks	x		x		x		jah	jah	x	
Latvijas kuģniecība	x		x		x		jah	jah		x
Olainfarm	x		x		x		jah	jah		x
SAF Tehnika	x		x		x		jah	jah		x
Ventspils nafta	x		x		x		jah	jah	x	
Arco Vara	x		x		x		jah	jah	x	
Baltika	x		x		x		jah	jah	x	
Ekspress Grupp	x		x		x		jah	jah	x	
Harju Elekter	x		x		x		jah	jah	x	
Merko Ehitus	x		x		x		jah	jah	x	
Nordecon	x		x		x		jah	jah	x	
Olympic Entertainment	x		x		x		jah	jah	x	
Premia Foods	x		x		x		jah	jah	x	
Silvano Fashion Group	x		x		x		jah	jah	x	
Skano Group	x		x		x		jah	jah	x	
Tallink Grupp	x		x		x		jah	jah	x	
Tallinna Kaubamaja	x		x		x		jah	jah	x	
Tallinna Vesi	x		x		x		jah	jah	x	
Apranga	x		x		x		jah	jah	x	
City Service	x		x		x		jah	jah		x
Grigiškės	x		x		x		jah	jah		x
Invalda LT	x		x		x		jah	jah	x	
LESTO	x		x		x		jah	jah	x	
Lietuvos dujos	x		x		x		jah	jah	x	
Lietuvos energijos gamyba	x		x		x		jah	jah	x	
Linus Agro Group	x		x		x		jah	jah	x	
Panevėžio statybos trestas	x		x		x		jah	jah	x	
Pieno žvaigždės	x		x		x		jah	jah	x	
Rokiškio sūris	x		x		x		jah	jah	x	
Šiaulių bankas	x		x		x		jah	jah	x	
TEO LT	x		x		x		jah	jah	x	
Utenos trikotažas	x		x		x		jah	jah	x	
Vilkyškių pieninė	x		x		x		jah	jah	x	
Vilniaus baldai	x		x		x		jah	jah	x	

Allikas: (autori koostatud, 2013. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Kõikides kontrollitud ettevõtete aruannetes oli kolmel aastal avalikustatud krediidi-, likviidsus- ja tururisk. Aruannetes oli välja toodud riskide iseloom, ulatus aruandekuupäeval ja info selle kohta, kuidas ettevõtte riske juhib. Aruandeid kontrollides selgus, et kõik ettevõtted avalikustavad riske erinevalt. Seetõttu leidis autor, et ettevõtetele peaks kehtima ühtsed avalikustamise põhimõtted, seda eeskätt põhjusel, et aruannete lugejatel oleks võimalik riske ettevõtete vahel võrrelda.

Magistritöö autor uuris täpsemalt, kuidas on avalikustatud krediidirisk. Ettevõtted avalikustasid oma majandusaasta aruannetes krediidiriski erinevalt. 2013. aastal avalikustas 29 ettevõtet 34 kontrollitud ettevõttest detailselt krediidiriski info allahindluste ja aegumiste kohta. Kõikides kontrollitud ettevõtete finantsinstrumentide riskide lisas ei olnud krediidiriski avalikustatud, vaid osa ettevõttest avalikustas sellise info lisas *Nõuded ostjate vastu*.

Aruannete kontrolli teostades selgus, et raske on aruandeid omavahel võrrelda, kuna puudub ühtne struktuur ja ettevõtted on lisades informatsiooni avalikustanud erinevalt. Magistritöö autor leiab, et tuleks välja töötada ühtne finantsinstrumentide esitusviisi tava või rakendusstandard või täpsustada juba olemas olevat, kus on täpselt kirjeldatud, kuidas finantsinstrumente avalikustada ja aruandes esitleda. Selline käsitlus hoiaks ära senised ettevõtete raamatupidajate poolt „leiutatud” esitused ning aruanded oleksid paremini võrreldavad. Aruannete kontrollimise tulemusel selgub, et senine standard ei kirjelda piisavalt täpselt finantsinstrumentide esitusviisi. Selline rakendusstandard oleks kasulik kõikidele ettevõtetele, kes juhivad oma töös rahvusvahelistest finantsaruandluse standardidest, seetõttu leiab magistritöö autor, et selle võiks välja töötada rahvusvaheline finantsaruandluse standardite nõukogu.

KOKKUVÕTE

Finantsaruannete eesmärk on anda teavet ettevõtte finantsseisundi ja -tulemuste ning rahakäibe kohta, mida aruannete lugejad saaksid oma majandusotsuste tegemisel kasutada. Selleks, et aruannete kasutajad saaksid majandusaasta aruandest kätte vajaliku informatsiooni, tuleb see ettevõttel avalikustada. Vastavalt IASB poolt välja antud raamistikule on oluline, et majandusaasta aruandes kajastatud informatsioon oleks lugeja jaoks kasulik. Informatsioon on kasulik, kui selle ebakorrektnel avaldamine või puudumine võib mõjutada aruannete kasutajate poolt aruannete põhjal tehtavaid majandusotsuseid. Majandusaasta aruandes avalikustatud informatsioon peab olema asjakohane ja esitatud tõepäraselt ning vastama finantsaruandluse raamistikus toodud nõuetele.

Vastavalt standardile IFRS 7 tuleb majandusaasta aruandes avalikustada kõik finantsinstrumendid ning nendega seotud riskid ja riskide juhtimine. Riskid tuleb avalikustada samade põhimõtete kohaselt nagu neid esitatakse ettevõtte juhtkonnale. Peamised riskid, mida ettevõtted peaksid avalikustama on: krediidi-, likviidsus- ja tururisk. Krediidirisk väljendab potentsiaalset kahju, mis tekib, kui kliendid ei täida oma lepingujärgseid kohustusi. Krediidiriski võib nimetada ka laenuriskiks. Likviidsusrisk on risk, et ettevõttel ei pruugi olla likviidseid varaobjekte oma finantskohustiste õigeaegseks täitmiseks. Tururisk on risk, mida ei saa hajutamisega kõrvaldada. Tururisk on seotud majandusturul toimuvaga ning selliseks riskiks nimetatakse ka valuuta-, intressi- ja hinnariski. Vastavalt standardile IFRS 7 peab ettevõtte avalikustama kõik tururiskid, millega ta on ohustatud aruandeperioodi lõpus. Riskidega seotud informatsiooni avalikustamine võimaldab aruannete lugejatel saada teavet riskide olemuse, juhtimise ning maandamise kohta. Sellise informatsiooni teadmisel saab aruande lugeja anda hinnangu ettevõtte finantsseisundi, majandustulemuse või tulevaste raha liikumiste kohta.

Majandusaasta aruandes avalikustatav informatsioon on vajalik, sest igasugune teave ettevõtte varaobjektidest ja nõuetest aitab lugejatel selgitada välja majandusüksuse tugevad ja nõrgad küljed. Aruandes avalikustatud teave aitab lugejatel hinnata ettevõtte likviidsust ja maksevõimet.

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite rakendamine parendab aruannete kvaliteeti ja nende võrreldavust. Pidev standardite nõuetekohane avaldamine edendab järjepidevust ja finantsaruandluse usaldusväärsust.

Rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimist on tõlgendatud kui protsessi, mille eesmärk on vähendada erinevusi arvestuspraktikas üle kogu maailma ning mille tagajärjel muutuks aruandlus ja aruanded ühildatuks ja paremini võrreldavateks. Magistritöö autor on harmoniseerimise protsessi alguseks lugenud 19. sajandit, kui kehtestati Napoleoni äriõigus. Autori arvates on kõige olulisemaks sündmuseks aruandluse harmoniseerimisel olnud Euroopa Parlamendi heakskiit IAS-i/IFRS-i kasutamisele Euroopa Liidu börsiettevõtete poolt 2002. aastal ning rahvusvahelise finantsaruandluse standardi kohustuslik rakendamine Euroopa Liidu börsiettevõttele alates 2005. aastast. Aastatel 1974–1989 on huvi rahvusvahelise aruandluse harmoniseerimise vastu kasvanud.

Harmoniseerimisega kaasnevaks positiivseks väljundiks on finantsaruannete parem kvaliteet. Ühtsete aruandluspõhimõtete kasutamine konsolideeritud ja eraldiseisvate aruannete koostamisel muudab rahvusvahelise tasandil tegutsevate ettevõtete jaoks konsolideeritud aruannete koostamise lihtsamaks. Harmoniseerimise pidurdavaks asjaoluks peetakse riikide arvestuskeskkondade maksupõhist olemust ning teatud standardite keerukat olemust ning suurte ja mõjukate riikide rahulolu kohalike arvestusstandarditega. Harmoniseeritud finantsaruandluse standardid aitaksid tõsta raamatupidamistaset. Nende miinuseks on suur administratiivne koormus väikestele ettevõtetele. Harmoniseeritud aruandluse korral suureneksid välisinvestorite investeeringud, kuna neil on lihtsaim aruandeid lugeda.

Käesoleva magistritöö autor uuris 2014. aasta sügisel Balti börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtete aruandeid. Autor kontrollis ettevõtete aruandeid kontroll-kaardi abil. Kontroll-kaardi küsimused olid jaotatud viide rühma.

Esimeses osas kontrollis autor, millist arvestustava ettevõtte kasutab, kes auditeerib ettevõtte aruandeid ning kas ettevõtted on esitanud järjepidevalt sama loogika alusel aruandeid või on tehtud muudatusi. Kontrollimise tulemusel selgus, et kõik Balti börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtted koostavad aruandeid vastavalt rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele. Kõige rohkem on auditeerinud Balti börsi ettevõtteid PricewaterhouseCoopers, kes auditeeris 2013. aastal 20 ettevõtet 34 ettevõttest. Ka varasematel kontrollitud aastatel on eelnevalt nimetatud büroo auditeerinud kõige rohkem Balti börsi ettevõtete aruandeid. Valdav osa ettevõttest esitas aruannetes informatsiooni sama esitusviisi alusel.

Kontrollimise käigus märkas autor, et kui mõni ettevõtte oli aruannete esitusviisi muutnud, siis oli selle kohta toodud vastav põhjendus.

Teises osas kontrollis autor, kui palju avalikustavad ettevõtted tegevusaruandes informatsiooni tegevusvaldkonna üldise makromajandusliku arengu ning keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta. Selgus, et 2013. aastal 34 kontrollitud ettevõttest, 19 ettevõtet oli avaldanud tegevusaruandes andmed üldise makromajandusliku arengu kohta. 2013. aastal avalikustas 25 ettevõtet 34 kontrollitud andmeid keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta. Autor tegi uuritud andmete põhjal järelduse, et ettevõtete juhtkonnad ei pööra piisavalt tähelepanu, et kogu informatsioon makromajandusliku arengu ning keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude kohta saaks avaldatud.

Kolmandas osas kontrollis autor, kui palju avalikustavad ettevõtted põhjaruannetes finantsinstrumente. Peamine tähelepanu oli pööratud järgmiste finantsinstrumentide – raha, nõuded ostjate vastu, antud laenud, võlad tarnijatele, võetud laenud, aktsiad avalikustamisele. Kontrollimise tulemusel selgus, et finantsinstrumendid olid valdavalt avalikustatud põhjaruannetes. Magistritöö autor märkas töö käigus, et aruannete lisades on informatsiooni finantsinstrumentide kohta avalikustatud erinevalt, mistõttu on kahte ettevõtet omavahel võrrelda raske. Erinevused olid riikide vahelised, kui ka riigi sisesed.

Neljandas osas kontrollis autor põhjalikumalt kahte finantsinstrumenti – *Raha* ja *Nõuded ostjate vastu*, et selgitada välja kui palju on avalikustatud teavet lisades. Valdav enamik ettevõtteid olid need lisad avalikustanud. Lisad olid avalikustatud erinevalt, mistõttu on keeruline neid omavahel võrrelda. Autor tegi ettepaneku kirjutada ühtne finantsinstrumentide avalikustamise juhend ja lisades esitamise põhimõtted. Selline käsitlus aitaks aruande lugejal paremini võrrelda finantsinstrumente, mis on avalikustatud erinevate ettevõtete finantsaruannetes.

Viimases osas kontrollis autor, kas ettevõtte on avalikustanud tulenevate riskide iseloomu, ulatuse ja info selle kohta, kuidas ettevõtte juhtkond neid riske juhib. Riskide iseloomu, ulatuse ja juhtimismeetmed olid kõik ettevõtted avalikustanud, aga osa ettevõttest olid seda teinud põhjalikumalt kui teised. Puudus ühtne arusaam, kuidas avaldada riskide iseloomu, ulatust ja riskijuhtimist. Autor leiab, et seetõttu on riskide hindamist ja ulatust ettevõtete finantsaruannetes avalikustatud andmete alusel keeruline võrrelda. Autor on seisukohal, et riskide avalikustamine põhjaruandes ja lisades tuleks viia ühele tasemele.

Praegu on Balti börsil olukord, kus ühest börsiettevõtte aruandest saab rohkem informatsiooni kui teisest.

Olulisemad valdkonnad, milles tuleks täiustada standardeid, on magistritöö autori hinnangul järgmised:

- muuta finantsinformatsiooni parema mõistetavuse huvides aruannete struktuurid Balti riikides ühtseks: esitada esmalt tegevusaruanne ning seejärel raamatupidamisaruanne;
- majandusaasta aruannetes avalikustatud informatsiooni suurem väärtustamine ettevõtte tasemel;
- pöörata rohkem tähelepanu tegevusaruandes makromajandusliku arengu ja keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude avalikustamise osas;
- muuta rahvusvahelistes finantsaruandluse standardites üheselt arusaadavaks finantsinstrumentide avalikustamine lisades.

Teabe avalikustamine ja aruannete võrreldavus on vajalik paljudele organisatsioonidele ja inimestele ning seetõttu ei tohiks seda jätta tähelepanuta.

Avalikustamise täiustamise ja harmoniseerimise arendamisega tegeldakse iga päev, mistõttu on seda teemat võimalik edasi uurida. Magistritöös ei ole arvestatud 2013. aastal vastu võetud uue raamatupidamisedirektiiviga kaasa tulevaid muudatusi mikroettevõtetele ja väikestele ettevõtetele, sest neid muudatusi ei ole rakendatud kontrollitud ettevõtete aruannetes. Autor arvab, et finantsinstrumentide avalikustamise ja harmoniseerimise tööd saab edasi arendada, uurides, kuidas uuest raamatupidamise direktiivist ja standardist IFRS 9 tulenevad muudatused mõjutavad finantsarvestust ja -aruandlust, kas aruanded muutuvad seeläbi paremini võrreldavaks või mitte.

Magistritöö käigus teostatud uuringu tulemusel selgus, et kõik kontrollitud ettevõtted ei avalikusta kogu informatsiooni, mis võib olla vajalik lugejale või avalikustavad selle puudulikult. Lisaks selgus, et Balti börsil tegutsevate ettevõtete aruandeid on raske võrrelda, kuna ettevõtted esitavad finantsinformatsiooni erinevalt. Kui finantsaruandluse standardid, oleksid ühtlustatud ja ettevõtted avalikustaks rohkem vajalikku informatsiooni, oleksid aruanded paremini võrreldavad.

VIIDATUD ALLIKAD:

About the IFRS Foundation and the IASB. <http://www.ifrs.org/About-us/Pages/IFRS-Foundation-and-IASB.aspx> (23.09.2014)

Amber, T., Neely, A. (2007). Narrative Reporting in Company Annual Accounts. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1030724&download=yes (24.11.2014)

Apranga. (2014). <http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?instrument=LT0000102337&list=2&date=2014-10-05&pg=details&tab=reports> (05.10.2014)

Arco Vara. (2014). <http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?instrument=EE3100034653&list=2&date=2014-10-05&pg=details&tab=reports> (05.10.2014)

Baker, C.R., Barbu, E.M., (2007). Trends in research on international accounting harmonization. – *The International Journal of Accounting*. Vol.42. pp. 275.

Baltariu, C-A., Cîrstea, A. (2012). European Harmonization Of Consolidated Financial Statements Regulations? – *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*. Vol. 21. pp. 860.

Baltika. (2014). <http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?instrument=EE3100003609&list=2&date=2014-10-05&pg=details&tab=reports> (05.10.2014)

BusinessDictionary koduleht <http://www.businessdictionary.com/definition/harmonization.html> (27.09.2014)

City Service. (2014). <http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000127375&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)

Diaconu, P. (2007). Harmonization of the international accounting system. <http://www.almilia.com/wp-content/uploads/2007/04/harmonization-of-the-international-acc-system.pdf> (07.07.2014)

Don, H., Wayne, T., (1995). Harmonisation of Accounting Measurement Practices in the European Community. – *Accounting & Business Research* (Wolters Kluwer UK). Vol. 25. Iss. 100. pp. 253-265.

Ekspress Grupp. (2014).

<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE3100016965&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2006/43/EÜ. Vastu võetud Euroopa Parlamendis ja Euroopa Liidu Nõukogus 17. mail 2006. a – ELT 2006, 157

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EÜ) nr 1606/2002. Vastu võetud Euroopa Parlamendi ja Euroopa Nõukogus 19. juuli 2002. a – ELT, 2002, 243.

Financial Instruments: Disclosures. (2001). IFRS 7. International Accounting Standards Board. <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2014/ifrs7.pdf> (30.09.2014)

Gibbins, M., Richardson, A., Waterhouse, J. (1990). The Management of Corporate Financial Disclosure: Opportunism, Ritualism, Policies, and Processes. – *Journal of Accounting Research*. Vol. 28. pp. 121-143.

Grigiškès. (2014).

<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000102030&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)

Grindeks. (2014).

<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LV0000100659&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)

Gulin, D., Ferdo, S., Vašiček, V., Lajoš, Ž., History of accounting regulation in the Europe and its effects on the accounting regulation in Croatia. http://mba-controle.fr/recherche/histo_compta/gulin.pdf (25.09.2014)

Harju Elekter. (2014).

<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE3100004250&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)

IAS 1 Presentation of Financial Statements. (2011). International Accounting Standards Board. <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2014/ias1.pdf> (27.09.2014)

Iatridis, G., (2008). Accounting disclosure and firms' financial attributes: Evidence from the UK stock market. – *International Review of Financial Analysis*. Vol. 17. pp. 219–241.

- IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures. (2011) International Accounting Standards Board.
<http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2014/ifrs7.pdf> (27.10.2014)
- Invalda LT. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000102279&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Kapić, J., Bašić, M. (2013). Harmonization of international financial reporting. – *Bussiness Consultant*. Vol. 5. Issue 30. pp. 23–27.
- Kaup, E. (2012). Kas finantsinstrumentide avalikustamine on ainult pearaamatupidaja mure?
<https://www.kpmg.com/EE/et/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Artiklid/Documents/Eero-Kaup-aprill2012-rp.pdf> (28.10.2014)
- Kothari, S.P. (2001). Capital market research in accounting. – *Journal of Accountig and Economics*. Vol. 31. pp. 105.
- Latvijas kuģniecība. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LV0000101103&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- LESTO. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000128449&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Lietuvos dujos. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000116220&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Lietuvos energijas gamyba. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000128571&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Linus Agro Group. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000128092&list=2&date=2014-10-05>(05.10.2014)
- Lopes, P.T. (2007). Accounting for financial instruments: An analysis of the determinants of disclosure in the Portuguese stock exchange. – *The International Journal of Accounting*. Vol. 42. pp. 25-56.
- Melnik, S. (2013). Uuenenud raamatupidamise direktiiv on Euroopa Parlamendi poolt vastu võetud. <http://www.rmp.ee/uudised/raamatupidamine/uuenenud-raamatupidamise-direktiiv-on-euroopa-parlamendi-poolt-vastu-voetud-2013-07-09?comments=1#add> (25.11.2014)

- Mereste, U. (2003). Majandusleksikon: A-M. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus AS
- Mereste, U. (2003). Majandusleksikon: N-Y. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus AS
- Merko Ehitus. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE3100098328&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Mihaela, S.C., Nicoleta, P.D, Tudor, A.H. (2010). Controversial aspects regarding the accounting harmonization process in Romania. Harmonization, convergence or conformity? – *Economic Science Series*. Vol. 19. Iss. 2. pp. 899-905.
- Mis nõuetele peab ettevõtte vastama? NASDAQ OMX Balti börsi kodulehekülg
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/et/meie-teenused/noteerimine/kuidas-noteerida/>
 (23.09.2014)
- NASDAQ OMX kodulehekülg. (2014). <http://www.nasdaqomxbaltic.com/> (05.10.2014)
- Neal, R., S., (1996). Credit Derivatives: New Financial Instruments for Controlling Credit Risk. – *Economic Review*. Iss. II. pp.15-27.
- Nordecon. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE3100039496&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Olainfarm. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?instrument=LV0000100501&list=2&date=2014-10-05&pg=details&tab=trading> (05.10.2014)
- Olympic Entertainment Group. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE3100084021&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Palepu, K. G., Healy, P.M. (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature – *Journal of Accounting and Economics*. Vol. 31. pp. 405-440.
- Panevėžio statybos trestas. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000101446&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Pieno žvaigždės. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000111676&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)

- Pocrnjić, D., Pervan, I. (2013). Financial Reporting Harmonization – Measurement Models. – *Recent Researches in Applied Economics and Management*. Vol. 1. pp. 290–295.
- Premia Foods. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?instrument=EE3100101031&list=2&date=2014-10-05&pg=details&tab=company> (05.10.2014)
- Rokiškio sūris. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000100372&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- SAF Tehnika. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LV0000101129&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Silvano Fashion Group. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE3100001751&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Singhvi, S.S., Desai, H.B (1971). An Empirical Analysis of the Quality of Corporate Financial Disclosure. – *The Accounting Review*. Vol. 46. pp. 129-138.
- Skano Group. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE3100092503&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Šiaulių bankas. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000102253&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Tallink Grupp. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE3100004466&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Tallinna Kaubamaja. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE0000001105&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Tallinna Vesi. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=EE3100026436&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Tamm, L., Everi, M. (2006). Loov raamatupidamine – kellele ja milleks? – *MaksuMaksja*. mai nr. 5.

- Tay, J.S.W., Paker, R.H. (1990). Measuring International Harmonization and Standardization. – *Abacus*. Vol. 26. No. 1. pp. 71–88.
- TEO LT. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000123911&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Teo, L.L.E.H.K. (1999). The Relation Between Annual Report Disclosures, Analysts' Earnings Forecasts and Analyst Following: Evidence From Singapore. – *Pacific Accounting Review*. Vol. 11. Iss. 1/2 pp. 219-239.
- The Conceptual Framework for Financial Reporting. (2010). International Accounting Standards Board.
http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2014/conceptual_framework_unaccompanied.pdf (28.09.2014)
- Utenos trikotažas. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000109324&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Van Hulle, K., (1993). Harmonization of accounting standards in the EC Is it the beginning or is it the end? – *European Accounting Review*. Vol. 2. pp. 387-396.
- Van Hulle, K., (2006) Harmonization of accounting standards. A view from the European community. – *European Accounting Review*. pp 161-172
- Veerle, V. (2005) The current state of accounting harmonization: impediments to and benefits from harmonization. – *Working Paper. Department of Accountancy and Corporate Finance*. Chent University, pp. 1-30.
- Ventspils nafta. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LV0000100816&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)
- Vilkyškių pieninė. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000127508&list=2&date=2014-12-07>
- Vilniaus baldai. (2014).
<http://www.nasdaqomxbaltic.com/market/?pg=details&instrument=LT0000104267&list=2&date=2014-10-05> (05.10.2014)

SUMMARY

EVALUATION OF THE DISCLOSURE AND HARMONIZATION OF FINANCIAL INSTRUMENTS ON THE BASIS OF THE BALTIC STOCK EXCHANGE

Katri-Kaisa Konrad

The world is in constant globalization and more and more emphasis is placed on the development of financial reporting system. The financial statements, the output of financial reporting, helps to shape the reputation of a company outside the organization and must provide sufficient information on the company to external users of information.

The information disclosed in the financial statements is the primary source for potential investors to make decisions on making potential investments in a company or undertaking or for credit institutions to make decisions on financing a company's activity. It is important that the information disclosed in the financial statements is sufficient and presented according to requirements, so that the users of the reports can make the right decisions.

Many Estonian companies were unable to renew their loans on existing terms during the economic crisis and thus faced difficulties. So that the reader of a report could make a decision on the financial situation of a company, the financial statements must also disclose financial instruments and relating risks. It is important that this information is presented as it would be presented to the management.

During the last ten years discussions have been held on international level on the harmonization of the financial reporting between countries. Within the meaning of financial reporting, harmonization means losing the diversity and presenting the financial accounting and reporting in a harmonized way.

The aim of the Master's thesis was to examine whether the financial statements of companies listed in the main list of the Baltic Stock Exchange are comparable and whether they disclose sufficient information on the financial instruments.

The Master's thesis is divided into three parts. In the first theoretical part the author has written an overview on the nature of disclosure, its usefulness, financial instruments and the disclosure of relating risks. In the second part the author has written about the nature of harmonization and the development and research of this process. Additionally, the author has brought forth the usefulness and deficiencies of harmonization.

In the empirical part of the thesis the author has written about the Baltic Stock Exchange and its various securities markets, described the companies listed in the main list of the Baltic Stock Exchange – their areas of activity, locations of activity and the amount of sales revenue disclosed in the financial statements of 2013. The author of the Master's thesis has examined the financial statements of the companies with the help of a checklist.

The author composed a checking card, dividing its questions into five sections –

- 1) accounting practice, auditor and consistency of presentation;
- 2) information disclosed in management report;
- 3) information in primary reporting format;
- 4) information in the notes – *Cash and cash equivalents* and *Accounts receivable*;
- 5) disclosure of risks.

In the primary reporting format the author of the Master's thesis examined the disclosure of financial instruments. The author examined the financial statements of 2009, 2011 and 2013 of 34 companies listed in the main list of the Baltic Stock Exchange with the help of the composed checking card. Since 2009, the standard IFRS 7 has become more accurate and, taking into account the scope of this thesis, the author did not consider it necessary to evaluate the financial statements by years and therefore, the data of every second year has been used as the basis for comparison.

In writing the Master's thesis it became apparent that the companies listed on the Baltic Stock Exchange all use the international financial reporting standards, but the reports of companies in different countries are not comparable because companies disclose information differently and the notes to the financial statements are drafted differently.

As a result of the Master's thesis the author has come to the conclusion that the following changes need to be made:

- The structure of the financial statements should become more uniform so that the financial information in the primary part and the notes is presented and understood in a uniform way;

- Companies themselves need to value the information disclosed in the financial statements;
- More attention needs to be paid on the information disclosed in the management reports (on the disclosure of macro financial development and environmental and social effects);
- The disclosure of financial instruments in the notes to the financial statements needs to be understood in a uniform way in the international financial reporting standards.

The research carried out during the Master's thesis showed that the examined companies do not disclose the whole information that might be necessary for the reader or disclose the information insufficiently. Additionally, it became apparent that the financial statements of the companies active on the Baltic Stock Exchange are not comparable, because the companies present information differently.

LISAD

Lisa 1. Kontrollitud ettevõtete nimekiri ja turg, kus ettevõtte on noteeritud

Ettevõtte	Turg
Grindeks	Riia börs
Latvijas kuģniecība	Riia börs
Olainfarm	Riia börs
SAF Tehnika	Riia börs
Ventspils nafta	Riia börs
Arco Vara	Tallinna börs
Baltika	Tallinna börs
Ekspress Grupp	Tallinna börs
Harju Elekter	Tallinna börs
Merko Ehitus	Tallinna börs
Nordecon	Tallinna börs
Olympic Entertainment Group	Tallinna börs
Premia Foods	Tallinna börs
Silvano Fashion Group	Tallinna börs
Skano Group	Tallinna börs
Tallink Grupp	Tallinna börs
Tallinna Kaubamaja	Tallinna börs
Tallinna Vesi	Tallinna börs
Apranga	Vilniuse börs
City Service	Vilniuse börs
Grigiškės	Vilniuse börs
Invalda LT	Vilniuse börs
Lesto	Vilniuse börs
Lietuvos dujos	Vilniuse börs
Lietuvos energijos gamyba	Vilniuse börs
Linus Agro Group	Vilniuse börs
Panevėžio statybos trestas	Vilniuse börs
Pieno žvaigždės	Vilniuse börs
Rokiškio sūris	Vilniuse börs
Šiaulių bankas	Vilniuse börs
Teo LT	Vilniuse börs
Utenos trikotažas	Vilniuse börs
Vilkyškių pieninė	Vilniuse börs
Vilniaus baldai	Vilniuse börs

Lisa 2. Kontroll-kaart

I

- 1. Arvestustava
- 1.1 Rahvusvahelised standardid (IAS/IFRS)
- 1.2 Oma riigi arvestustava

2. Audiitor

- 2.1 Price Waterhouse Coopers (Pwc)
- 2.2 Ernst & Young Baltic
- 2.3 Deloitte Audits
- 2.4 KPMG Baltics
- 2.5 muu

3. Kas aruannetes on järgitud järjepidevalt samu esitamise ja liigitamise põhimõtteid?

- 3.1 jah
- 3.2 ei

II

4. Kas ettevõtte tegevusaruandes on kirjeldatud tegevuskeskkonna üldist makromajanduslikku arengut ja selle mõju majandustulemusele?

- 4.1 jah
- 4.2 ei

5. Kas ettevõtte on tegevusaruandes avalikustanud oma tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid?

- 5.1 jah
- 5.2 ei

III Põhiformaadis avaldatud

- 6. Raha
- 6.1 jah
- 6.2 ei

7. Nõuded ostjate vastu

- 7.1 jah
- 7.2 ei

8. Antud laenud

- 8.1 jah
- 8.2 ei

9. Võlad tarnijatele

- 9.1 jah
- 9.2 ei

10. Võetud laenud

- 10.1 jah
- 10.2 ei

11. Aktsiad

- 11.1 jah
- 11.2 ei

12. Kas kõik arvestuspõhimõtted/ kasutatud meetodid on avalikustatud?

- 12.1 jah
- 12.2 ei

IV

Lisades on avalikustatud informatsioon

13. Kirje *Raha ja pangakontod* on avalikustatud

- a) kategooriate kaupa
- b) valuutade kaupa

- 13.1 jah
- 13.2 ei

14. Kirje *Nõuded ostjatele* on avalikustatud

- a) kategooriate kaupa
- b) valuutade kaupa

- 14.1 jah
- 14.2 ei

15. Kas eelnevalt loetletud finantsinstrumentide kohta on toodud nende õiglane väärtus?

- 15.1 jah
- 15.2 ei

V

16. Kas on avalikustatud finantsinstrumentidest tulenevad riskid?

- a) krediidirisk
- b) likviidsusrisk
- c) tururisk (intressimäära risk, valuutarisk, muu hinnarisk)

- 16.1 jah
- 16.2 ei

17. Ettevõtted, kes on avalikustanud riskid, on märkinud ka

- a) riskide olemuse ettevõtte jaoks
- b) riskijuhtimise eesmärgid, poliitika ja protsessid ettevõttes

18. Krediidiriski olemasolul on toodud detailne info allahindluste kohta ja avalikustatud aegumisanalüüs

- 18.1 jah
- 18.2 ei

Lisa 3. Balti börsi põhinimekirja noteeritud ettevõtete tutvustus

Grindeks AS tegevusalaks on ravimitööstus. Peamiseks tegevusalaks on teadus- ja arendustegevus, originaaltoodete ning geneeriliste ravimite ja toimeainete tootmine ja müümine. Ettevõttel on tütarettevõtted Lätis, Eestis ja Venemaal ning esindused 13 riigis. Ettevõtte on noteeritud Riia börsil alates 1998. aastast ning alates 2006. aastast on ettevõtte noteeritud põhinimekirjas. Grindeks AS müügitulu 2013. aastal oli 40,70 miljonit eurot.

Latvijas kuģniecība AS tegevusalaks on kaubalaevandusteenused. Ettevõtte on Riia börsi põhinimekirjas registreeritud alates 2002. aastast. Latvijas kuģniecība AS omab 16 laeva, kõik laevad on saanud rahvusvahelise meresõiduohutuse sertifikaadi. Ettevõtte müügitulu 2013. aastal oli 78,54 miljonit eurot.

Olainfarm AS tegevusalaks on ravimitööstus. 1972. aastal asutati Olaine Chemical farmaatsiatehas. Algselt oli tegemist riigiettevõttega, siis valmistati tehases ainult bioloogilisi aineid. Hiljem hakkas tehas tootma ka keemia- ja farmaatsiatooteid. Ettevõtte on noteeritud Riia börsil lisanimekirjas alates 1997. aastast ning alates 2006. aastast on ettevõtte noteeritud põhinimekirjas. Olainfarm AS müügitulu oli 2013. aastal 77,96 miljonit eurot.

SAF Tehnika AS põhitegevusalaks on telekommunikatsiooni seadmete müük, uurimis- ja arendustegevus. Ettevõtte on noteeritud Riia börsil alates 2004. aastast. Ettevõtte majandusaasta ei võrdu kalendriaastaga, vaid on 1. juulist kuni 30. juunini. 2012/2013 majandusaastal oli ettevõtte müügitulu 13,34 miljonit eurot.

Ventspils Nafta AS on spetsialiseerunud toornafta ja naftasaaduste transiidile. Ettevõtte on noteeritud Riia börsi põhinimekirjas alates 1998. aastast. Ventspils Nafta AS müügitulu oli 2013. aastal 166,73 miljonit eurot.

Arco Vara AS tegevusalaks on ehitustegevus, kinnisvaraarendus ja -teenused. Ettevõtte on asutatud 1994. aastal, kuid samanimeline kinnisvarabüroo tegutseb aastast 1992. Tallinna börsil tegutseb ettevõtte alates 2007. aastast. Arco Vara AS tegutseb Eestis, Läti ja Bulgaarias. Ettevõtte müügitulu 2013. aastal oli 10,73 miljonit eurot.

Baltika AS tegevusalaks on rõivakaubandus. Ettevõtte on asutatud 1991. aastal ning tegutseb Baltikumis ja Ida-Euroopas. Baltika opereerib kuue kontseptsiooni jaeketti: Monton, Mosaic, Baltman, Bastion, Ivo Nikkolo ning frantsiisilepingu alusel Blue Inc. Tallinna börsil

Lisa 3 järg

tegutseb ettevõtte alates 1997. aastast. 2013. aastal oli ettevõtte müügitulu 58,35 miljonit eurot.

Ekspress Grupp AS on meediaettevõtte, mille tegevuseks on kirjastamine, trükiteenused ja online-meedia sisutootmine. Ettevõtte on asutatud 1995. aastal. Ekspress Gruppi kuuluvad ettevõtted annavad välja Eesti suurimaid nädalalehti- Eesti Ekspress, Õhtuleht ja Eesti Päevaleht. Ekspress Grupp on noteeritud Tallinna börsil alates 2007 aastast. Ekspress Grupp AS 2013. aasta müügitulu oli 58,44 miljonit eurot.

1968. aastal asutatud Harju Elekter on kasvanud üheks suurimaks elektriseadmete ja -materjalide tootjaks Baltimaades. Harju Elekter AS on noteeritud Tallinna börsil alates 1997. aastast, põhinimekirjas on Harju Elekter AS alates 2003. aastast. Harju Elekter AS-i müügitulu 2013. aastal oli 48,29 miljonit eurot.

Merko Ehitus AS on asutatud 1990. aastal. Ettevõtte tütarettevõtted tegutsevad ehituse ja kinnisvara vallas, Merko Ehitus AS on valdusettevõtte. Merko Ehitus AS on suurim omakapitaliga ehitusturul tegutsev ettevõtte Eestis. Tallinna börsi põhinimekirjas on ettevõtte noteeritud alates 2008. aastast. Merko Ehitus AS müügitulu oli 2013. aastal 262,72 miljonit eurot.

Nordecon AS on asutatud 1988. aastal. Nordecon kontsern hõlmab ettevõtteid, mis on keskendunud hoonete ja rajatiste ehitamise projektijuhtimisele ja peatöövõtule. Kontsern tegutseb Eestis, Leedus, Soomes ja Ukrainas. 2013. aastal oli Nordecon AS müügitulu 173,65 miljonit eurot.

Olympic Entertainment Group AS tegutseb alates 1999. aastast. Ettevõtte tegevusalaks on kasiinoooperatsioonide korraldamine ja hotellindus. Olympic on Balti riikide suurim kasiinomeelelahutust pakkuv kontsern. Olympicu müügitulu oli 2013. aastal 145,82 miljonit eurot.

Premia Foods AS on toidurettevõtete grupp, mis tegeleb jäätise tootmise ja turustamisega, kala kasvatamise, tootmise ja turustamisega ning sügavkülmutatud toodete turustamisega Baltikumis, Skandinaavias ja Loode-Venemaal. Ettevõtte on asutatud 2008. aastal. Premia Foods AS on noteeritud Tallinna börsi põhinimekirjas alates 2010. aastast. Ettevõtte müügitulu oli 2013. aastal 98,85 miljonit eurot.

Lisa 3 järg

Silvano Fashion Group AS tegeleb naistepesu disainimise, tootmise ja müümisega. Ettevõtte on asutatud 1944. aastal. Ettevõtte tuntumad brändid on "Lauma Lingerie", "Hidalgo", "Alisee" ja "Laumelle". Silvano Fashion Group tegutseb põhiliselt Venemaal, Valgevenes, Ukrainas ja Baltikumis. Ettevõtte on noteeritud Tallinna börsi põhinimekirjas alates 2006. aastast. Lisaks on Silvano Fashion Group AS noteeritud ka Varssavi Börsil. Ettevõtte müügitulu 2013. aastal oli 121,68 miljonit eurot.

Skano Group AS tegutseb ehitusmaterjalide tootmise, mööbli ja sisustuskaupade jaekaubanduse ning mööbli tootmise valdkonnas. Ettevõtte on asutatud 1945. aastal ning alates 2007. aastast on ettevõtte noteeritud Tallinna börsi põhinimekirjas. Skano Group AS tegutseb Skandinaavia, Venemaa, Suurbritannia ning Baltikumi turgudel. Ettevõtte müügitulu 2013. aastal oli 19,19 miljonit eurot.

Tallink Group AS koos tütaretevõtetega on Euroopa juhtiv laevandusettevõtte, mis pakub kõrgetasemelisi minikruisi- ja reisijateveeteenuseid Läänemerel. Ettevõtte on asutatud 1994. aastal. Tallinna börsi põhinimekirjas on ettevõtte noteeritud alates 2005. aastast. Tallink Group AS pakub oma teenuseid kaubamärkide "Tallink" ja "Silja Line" all. Alates 2010. aastast on Tallinki majandusaasta võrdne kalendriaastaga, varasemalt oli majandusaasta perioodiks 1. september kuni 31. august. Ettevõtte müügitulu 2013. aastal oli 941,98 miljonit eurot.

Tallinna Kaubamaja AS tegevusalaks on jae- ja hulgikaubandus ning renditegevus. Tallinna Kaubamaja avati esmakordsel klientidele 1960. aastal. Tallinna Kaubamaja erastamine toimus 1994. aastal, ettevõtte restruktureeriti ning seda asus juhtima uus meeskond. Ettevõtte on noteeritud Tallinna börsi põhinimekirjas alates 1996. aastast. Gruppi kuuluvad tuntud kaubamärgid nagu Kaubamaja, Selver, Selveri Köök, ABC King, SHU, I.L.U ja paljud teised. Ettevõtte müügitulu 2013. aastal oli 498,72 miljonit eurot.

Tallinna Vesi AS peamiseks tegevusalaks on joogivee varustus ja reovee kogumine ning puhastamine. Ettevõtte on asutatud 1967. aastal, mil asutati Tallinna Vesi AS eelkäija Tallinna Veevarustuse ja Kanalisatsiooni valitsus. Ettevõtte on noteeritud Tallinna börsi põhinimekirjas alates 2005. aastast. Ettevõtte müügitulu oli 2013. aastal 53,09 miljonit eurot.

Grigiskes AB on asutatud 1823. aastal, mille tegevuseks on lainepapi ning sanitaar- ja majapidamispaperi tootmine. Ettevõtte omab üle 150 aasta kogemust paperi ja puidutöötlemise

Lisa 3 järg

alal. Grigiskes AB on noteeritud Vilniuse börsil alates 1994. aastast, alates 2010. aastast on ettevõtte noteeritud börsi põhinimekirjas. Ettevõtte müügitulu 2013. aastal oli 95,22 miljonit eurot.

Apranga Grupp on üks suuremaid rõivaste jaemüügi ettevõtteid Baltikumis. Ettevõtte on asutatud 1945. aastal Apranga Grupp kaupleb Lätis, Leedus ja Eestis, frantsiislepingu alusel järgmiste kaubamärkidega–Zara, Hugo Boss, Emprio Armani, Max Mara, Mango, Mexx ja paljud teised. Alates 2005. aastast on Apranga noteeritud Vilniuse börsi põhinimekirjas. Ettevõtte müügitulu oli 2013. aastal 135,16 miljonit eurot.

City Service AB tegevuseks on kinnisvara haldamine. Ettevõtte tegutseb lääne-, kesk- ja ida-Euroopas. Ettevõtte on noteeritud Vilniuse börsil alates 2007. aastast. City Service AB 2013. aasta müügitulu oli 158,76 miljonit eurot.

Invalda AB peamiseks tegevusalaks on investeerimine. Ettevõtte on noteeritud Vilniuse börsi põhinimekirjas alates 2008. aastast. Invalda AB müügitulu oli 2013. aastal 28,59 miljonit eurot.

Lesto AB on Leedu elektri jaotusvõrgu operaatorfirma. Lesto omab üle Leedu paiknevat jaotusvõrku. Ettevõtte on registreeritud Vilniuse börsi põhinimekirjas alates 2011. aastast. Lesto AB müügitulu oli 2013. aastal 704,11 miljonit eurot.

Lietuvos Dujos AB on asutatud 1995. aastal. Ettevõtte tegeleb gaasi importimise ja müügiga. Ettevõttele kuulub 8300 kilomeetrit gaasitrassi. Lietuvos Dujos AB on noteeritud Vilniuse börsil alates 1996. aastast ning alates 2008. aastast on ettevõtte noteeritud põhinimekirjas. Lietuvos Dujos AB müügitulu oli 2013. aastal 443,88 miljonit eurot.

Lietuvos energijos gamyba AB on Vilniuse börsil noteeritud ettevõtte, mille peamiseks tegevusalaks on tööstusvoolu tootmine, tarnimine ja import. Ettevõtte on asutatud 1995. aastal ning tegutseb börsil alates 2011. aastast. Lietuvos energijos gamyba AB müügitulu 2013. aastal oli 315,11 miljonit eurot.

Linas Agro Grupp AB on asutatud 1991. aastal ning grupp koondab kokku seitset ettevõtet, mis tegelevad põllumajandusega Leedus, Lätis, Eestis ja Taanis. Ettevõtte on noteeritud Vilniuse börsil alates 2010. aastast. Ettevõtte majandusaasta ei ühti kalendriaastaga, majandusaasta periood on 01.07-30.06. Linas Agro Grupp AB müügitulu 2012/2013. majandusaastal oli 591,73 miljonit eurot.

Lisa 3 järg

Panevezio Statybos Trestas AB tegevusalaks on ehitus ja projekteerimine. Ettevõtte tegutses Leedus, Lätis ja Venemaal. Ettevõtte on noteeritud Vilniuse börsil põhinimekirjas alates 2006. Panevezio Statybos Trestas AB müügitulu 2013. aastal oli 85,35 miljonit eurot.

Pieno Zvaigzdes AB tegeleb piima ja piimatoodete tootmisega. Ettevõtte on noteeritud Vilniuse börsil alates 2002. aastast. Pieno Zvaigzdes AB käive 2013. aastal oli 219,95 miljonit eurot.

Rokiskio Suris AB tegevusalaks on piima tootmine. Ettevõtte on noteeritud Vilniuse börsil alates 1997. aastast. Rokiskio Suris AB müügitulu 2013. aastal oli 249,47 miljonit eurot.

Siauliu Bankas AB on loodud 1992. aastal. Ettevõtte tegeleb finantsteenustega. Vilniuse börsil on ettevõtte noteeritud alates 1994. aastast, börsi põhinimekirjas on ettevõtte noteeritud alates 2006. aastast. Siauliu Bankas AB müügitulu 2013. aastal oli 23,95 miljonit eurot.

Teo LT AB on loodud 1992. aastal ning on suurim telekommunikatsiooni ettevõtte Leedus. Ettevõtte on noteeritud Vilniuse börsi põhinimekirjas alates 2000. aastast. Teo LT AB müügitulu oli 2013. aastal 208,70 miljonit eurot.

Utenos Trikotažas AB on loodud 1967. aastal. Ettevõtte peamiseks tegevuseks on kudumite ja tekstiilide tootmine. Utenos Trikotažas AB on noteeritud Vilniuse börsil lisanimekirjas alates 1997. aastast, kuid põhinimekirjas on noteeritud alates 1999. aastast. Ettevõtte müügitulu 2013. aastal oli 20,14 miljonit eurot.

Vilkyskiu Pienine AB tegeleb piima kokkuostu, töötlemise ja piimatoodete realiseerimisega. Ettevõtte on asutatud 1993. aastal. Enamuse oma toodangust müüb ettevõtte Baltikumis, Euroopa Liidus ning Venemaal. Vilkyskiu Pienine AB on noteeritud Vilniuse börsi põhinimekirjas alates 2008. aastast. Ettevõtte müügitulu 2013. aastal oli 105,55 miljonit eurot.

Vilniaus Baldai AB tegeleb mööbli tootmisega, peamiselt toodetakse ja disainitakse kontori, magamistoa, elutoa ja esikute mööblit. Enamus ettevõtte toodangust eksporditakse.

Ettevõtte on noteeritud Vilniuse börsi põhinimekirjas alates 2003. aastast. Vilniaus Baldai AB müügitulu 2013. aastal oli 48,11 miljonit eurot.

Lisa 4. 2011. majandusaasta kontrollimise tulemused

I osa tulemused

Ettevõte	Arvestustava		Audiitor					Samad esitamise ja liigendamise	
	IAS / IFRS	oma riigi arvestustava	PWC	E&Y	Deloitte	KPMG	muu	jah	ei
Grindeks	x						x	x	
Latvijas kuģniecība	x		x					x	
Olainfarm	x			x				x	
SAF Tehnika	x						x	x	
Ventspils nafta	x		x					x	
Arco Vara	x					x		x	
Baltika	x		x					x	
Ekspress Grupp	x		x					x	
Harju Elekter	x					x		x	
Merko Ehitus	x		x					x	
Nordecon	x					x		x	
Olympic Entertainment Group	x		x					x	
Premia Foods	x		x					x	
Silvano Fashion Group	x				x			x	
Skano Group	x		x					x	
Tallink Grupp	x					x		x	
Tallinna Kaubamaja	x		x					x	
Tallinna Vesi	x		x					x	
Apranga	x		x					x	
City Service	x			x				x	
Grigiškės	x			x				x	
Invalda LT	x		x					x	
LESTO	x		x					x	
Lietuvos dujos	x			x				x	
Lietuvos energijos gamyba,	x		x					x	
Linus Agro Group	x			x				x	
Panevėžio statybos trestas	x					x		x	
Pieno žvaigždės	x					x		x	
Rokiškio sūris	x		x					x	
Šiaulių bankas	x		x					x	
TEO LT	x		x					x	
Utenos trikotažas	x			x				x	
Vilkyškių pieninė	x					x		x	
Vilniaus baldai	x		x					x	

Allikas: (autori koostatud, 2011. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisa 4 järg II osa tulemused

Ettevõte	Tegevusaruandes tegevusvaldkonna makromajanduslik areng ja mõju majandustulemustele		Avalikustatud oma tegevusega kaasnevad keskkonna- ja sotsiaalsed mõjud	
	jah	ei	jah	ei
Grindeks		x	x	
Latvijas kuģniecība		x	x	
Olainfarm		x	x	
SAF Tehnika		x		x
Ventspils nafta		x		x
Arco Vara	x			x
Baltika	x		x	
Ekspress Grupp	x			x
Harju Elekter	x		x	
Merko Ehitus	x		x	
Nordecon	x		x	
Olympic Entertainment Group		x	x	
Premia Foods		x	x	
Silvano Fashion Group	x		x	
Skano Group		x	x	
Tallink Grupp	x		x	
Tallinna Kaubamaja	x		x	
Tallinna Vesi	x		x	
Apranga		x	x	
City Service	x		x	
Grigiškės		x		x
Invalda LT	x		x	
Lesto	x		x	
Lietuvos dujos	x		x	
Lietuvos energijos gamyba	x		x	
Linas Agro Group	x		x	
Panevėžio statybos trestas		x	x	
Pieno žvaigždės		x		x
Rokiškio sūris		x		x
Šiaulių bankas	x		x	
Teo LT	x		x	
Utenos trikotažas	x		x	
Vilkyškių pieninė	x			x
Vilniaus baldai	x		x	

Allikas: (autori koostatud, 2011. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisa 4 järg III osa tulemused

Ettevõte	Raha		Nõuded ostjate vastu		Antud laenud		Võlad tarnijatele		Võetud laenud		Aktsiad		Arvestuspõhimõtted	
	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei
Grindeks	x		x			x		x	x		x		x	
Latvijas kuģniecība	x		x		x		x		x		x		x	
Olainfarm	x		x		x		x		x		x		x	
SAF Tehnika	x		x		x		x		x		x		x	
Ventspils nafta	x		x		x		x		x		x		x	
Arco Vara	x		x			x	x		x		x		x	
Baltika	x		x			x	x		x		x		x	
Ekspress Grupp	x		x			x	x		x		x		x	
Harju Elekter	x		x			x	x		x		x		x	
Merko Ehitus	x		x		x		x		x		x		x	
Nordecon	x		x		x		x		x		x		x	
Olympic Entertainment Group	x		x			x	x		x		x		x	
Premia Foods	x		x		x		x		x		x		x	
Silvano Fashion Group	x		x		x		x		x		x		x	
Skano Group	x		x			x	x		x		x		x	
Tallink Grupp	x		x		x		x		x		x		x	
Tallinna Kaubamaja	x		x		x		x		x		x		x	
Tallinna Vesi	x		x		x		x		x		x		x	
Apranga	x		x			x	x		x		x		x	
City Service	x		x		x		x		x		x		x	
Grigiškės	x		x			x	x		x		x		x	
Invalda LT	x		x		x		x		x		x		x	
Lesto	x		x			x	x		x		x		x	
Lietuvos dujos	x		x		x		x		x		x		x	
Lietuvos energijos gamyba	x		x		x		x		x		x		x	
Linas Agro Group	x		x		x		x		x		x		x	
Panevėžio statybos trestas	x		x		x		x		x		x		x	
Pieno žvaigždės	x		x			x	x			x		x		x
Rokiškio sūris	x		x		x		x		x		x		x	
Šiaulių bankas	x			x	x		x		x		x		x	
Teo LT	x		x			x	x		x		x		x	
Utenos trikotažas	x		x			x	x		x		x		x	
Vilkyškių pieninė	x		x			x	x		x		x		x	
Vilniaus baldai	x		x			x	x		x		x		x	

Allikas: (autori koostatud, 2011. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisa 4 järg IV osa tulemused

Ettevõte	Raha ja pangakontod				Nõuded ostjatele				Õiglane väärtus	
	kategoriate kaupa		valuutade kaupa		kategoriate kaupa		valuutade kaupa		jah	ei
	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei		
Grindeks	x			x		x		x		
Latvijas kuģniecība	x			x			x	x		
Olainfarm	x		x		x		x	x		
SAF Tehnika	x		x		x		x	x		
Ventspils nafta	x			x	x			x		
Arco Vara	x			x	x			x		
Baltika	x		x		x		x	x		
Ekspress Grupp	x			x	x			x		
Harju Elekter	x		x		x		x	x		
Merko Ehitus	x			x	x				x	
Nordecon	x			x	x			x		
Olympic Entertainment Group	x			x	x			x		
Premia Foods	x		x		x		x	x		
Silvano Fashion Group	x		x		x		x	x		
Skano Group	x		x		x		x	x		
Tallink Grupp	x		x		x		x	x		
Tallinna Kaubamaja	x			x	x			x		
Tallinna Vesi	x			x	x			x		
Apranga	x			x	x			x		
City Service	x			x	x			x		
Grigiškės	x			x	x			x		
Invalda LT	x			x	x			x		
Lesto	x			x	x			x		
Lietuvos dujos	x			x	x			x		
Lietuvos energijos gamyba	x			x	x			x		
Linas Agro Group	x			x	x			x		
Panevėžio statybos trestas	x			x	x			x		
Pieno žvaigždės	x			x		x		x		
Rokiškio sūris	x			x	x			x		
Šiaulių bankas	x			x		x		x		
Teo LT	x		x		x		x	x		
Utenos trikotažas	x			x	x			x		
Vilkyškių pieninė	x			x		x		x		
Vilniaus baldai	x			x	x			x		

Allikas: (autori koostatud, 2011. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisa 4 järg V osa tulemused

Ettevõte	Riski avalikustamine						Riski avalikustamisel on märgitud		Krediidiriski info toodud detailselt (allahindlused ja aegumised)	
	krediidirisk		likviidsusrisk		tururisk		riskide olemus ettevõtte jaoks	riskijuhtimise eesmärgid, poliitika ja protsessid ettevõttes		
	jah	ei	jah	ei	jah	ei				
Grindeks	x		x		x		jah	jah		x
Latvijas kuģniecība	x		x		x		jah	jah		x
Olainfarm	x		x		x		jah	jah		x
SAF Tehnika	x		x		x		jah	jah		x
Ventspils nafta	x		x		x		jah	jah		x
Arco Vara	x		x		x		jah	jah		x
Baltika	x		x		x		jah	jah		x
Ekspress Grupp	x		x		x		jah	jah		x
Harju Elekter	x		x		x		jah	jah		x
Merko Ehitus	x		x		x		jah	jah		x
Nordecon	x		x		x		jah	jah		x
Olympic Entertainment Group	x		x		x		jah	jah		x
Premia Foods	x		x		x		jah	jah		x
Silvano Fashion Group	x		x		x		jah	jah		x
Skano Group	x		x		x		jah	jah		x
Tallink Grupp	x		x		x		jah	jah		x
Tallinna Kaubamaja	x		x		x		jah	jah		x
Tallinna Vesi	x		x		x		jah	jah		x
Apranga	x		x		x		jah	jah		x
City Service	x		x		x		jah	jah		x
Grigīškēs	x		x		x		jah	jah		x
Invalda LT	x		x		x		jah	jah		x
Lesto	x		x		x		jah	jah		x
Lietuvos dujos	x		x		x		jah	jah		x
Lietuvos energijos gamyba	x		x		x		jah	jah		x
Linus Agro Group	x		x		x		jah	jah		x
Panevėžio statybos trestas	x		x		x		jah	jah		x
Pieno žvaigždės	x		x		x		jah	jah		x
Rokiškio sūris	x		x		x		jah	jah		x
Šiaulių bankas	x		x		x		jah	jah		x
Teo LT	x		x		x		jah	jah		x
Utenos trikotažas	x		x		x		jah	jah		x
Vilkyškių pieninė	x		x		x		jah	jah		x
Vilniaus baldai	x		x		x		jah	jah		x

Allikas: (autori koostatud, 2011. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisa 5. 2009. majandusaasta kontrollimise tulemused

I osa tulemused

Ettevõte	Arvestustava		Audiitor					Samad esitamise ja liigendamise põhimõtted	
	IAS / IFRS	Oma riigi arvestustava	PWC	E&Y	Deloitte	KPMG	muu	jah	ei
Grindeks	x						x	x	
Latvijas kuģniecība	x			x				x	
Olainfarm	x			x				x	
SAF Tehnika	x				x			x	
Ventspils nafta	x			x				x	
Arco Vara	x			x				x	
Baltika	x		x					x	
Ekspress Grupp	x		x					x	
Harju Elekter	x					x		x	
Merko Ehitus	x		x					x	
Nordecon	x					x		x	
Olympic Entertainment Group	x		x					x	
Premia Foods	x						x		x
Silvano Fashion Group	x					x		x	
Skano Group (viisnurk)	x		x					x	
Tallink Grupp	x					x		x	
Tallinna Kaubamaja	x		x					x	
Tallinna Vesi	x		x					x	
Apranga	x		x					x	
City Service	x			x				x	
Grigiškės	x						x	x	
Invalda LT	x		x					x	
LESTO	x		x					x	
Lietuvos dujos	x			x				x	
Lietuvos energijos gamyba			ei tegutsenud börsil, noteeritud põhinimekirjas alates 01.09.2011						
Linas Agro Group			ei tegutsenud börsil, noteeritud põhinimekirjas alates 17.02.2010						
Panevėžio statybos trestas	x					x		x	
Pieno žvaigždės	x					x		x	
Rokiškio sūris	x		x					x	
Šiaulių bankas	x		x					x	
TEO LT	x		x					x	
Utenos trikotažas	x		x					x	
Vilkyškių pieninė	x					x		x	
Vilniaus baldai	x		x					x	

Allikas: (autori koostatud, 2009. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisa 5 järg II osa tulemused

Ettevõte	Tegevusaruandes makromajanduslik areng ja mõju majandustulemustele		Avalikustatud oma tegevusega kaasnevad keskkonna- ja sotsiaalsed	
	jah	ei	jah	ei
Grindeks		x	x	
Latvijas kuģniecība		x	x	
Olainfarm		x	x	
SAF Tehnika		x		x
Ventspils nafta		x		x
Arco Vara		x		x
Baltika	x		x	
Ekspress Grupp	x			x
Harju Elekter	x		x	
Merko Ehitus	x		x	
Nordecon	x		x	
Olympic Entertainment Group		x		x
Premia Foods	x			x
Silvano Fashion Group	x			x
Skano Group (viiisnurk)		x	x	
Tallink Grupp		x	x	
Tallinna Kaubamaja	x		x	
Tallinna Vesi		x	x	
Apranga		x		x
City Service	x		x	
Grigiškės		x		x
Invalda LT	x		x	
LESTO	x		x	
Lietuvos dujos	x		x	
Panevėžio statybos trestas		x	x	
Pieno žvaigždės		x		x
Rokiškio sūris		x		x
Šiaulių bankas	x		x	
TEO LT	x		x	
Utenos trikotažas		x		x
Vilkyškių pieninė	x			x
Vilniaus baldai	x		x	

Allikas: (autori koostatud, 2009. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisa 5 järg III osa tulemused

Ettevõte	Raha		Nõuded ostjate vastu		Antud laenud		Võlad tarnijatele		Võetud laenud		Aktsiad		Arvestuspõhimõtted	
	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei
Grindeks	x		x		x		x		x		x		x	
Latvijas kuģniecība	x		x		x		x		x		x		x	
Olainfarm	x		x		x		x		x		x		x	
SAF Tehnika	x		x		x		x		x		x		x	
Ventspils nafta	x		x		x		x		x		x		x	
Arco Vara	x		x			x	x		x		x		x	
Baltika	x		x			x	x		x		x		x	
Ekspress Grupp	x		x			x	x		x		x		x	
Harju Elekter	x		x			x	x		x		x		x	
Merko Ehitus	x		x		x		x		x		x		x	
Nordecon	x		x		x		x		x		x		x	
Olympic Entertainment Group	x		x		x		x		x		x		x	
Premia Foods	x		x		x		x		x		x		x	
Silvano Fashion Group	x		x		x		x		x		x		x	
Skano Group (viisnurk)	x		x			x	x		x		x		x	
Tallink Grupp	x		x			x		x		x		x		x
Tallinna Kaubamaja	x		x			x	x		x		x		x	
Tallinna Vesi	x		x			x	x		x		x		x	
Apranga	x		x			x	x		x		x		x	
City Service	x		x		x		x		x		x		x	
Grigiškės	x		x			x	x		x		x		x	
Invalda LT	x		x		x		x		x		x		x	
LESTO	x		x		x		x		x		x		x	
Lietuvos dujos	x		x		x		x		x		x		x	
Panevėžio statybos trestas	x		x		x		x		x		x		x	
Pieno žvaigždės	x		x			x	x			x		x		x
Rokiškio sūris	x		x		x		x		x		x		x	
Šiaulių bankas	x			x	x		x		x		x		x	
TEO LT	x		x			x	x		x		x		x	
Utenos trikotažas	x		x			x	x		x		x		x	
Vilkyškių pieninė	x		x			x	x		x		x		x	
Vilniaus baldai	x		x		x		x		x		x		x	

Allikas: (autori koostatud, 2009. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisa 5 järg IV osa tulemused

Ettevõte	Raha ja pangakontod				Nõuded ostjatele				Õiglane väärtus	
	kategoriate kaupa		valuutade kaupa		kategoriate kaupa		valuutade kaupa			
	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei	jah	ei
Grindeks	x			x	x			x	x	
Latvijas kuģniecība	x			x	x			x	x	
Olainfarm	x		x		x		x		x	
SAF Tehnika	x		x		x		x		x	
Ventspils nafta	x			x	x			x	x	
Arco Vara	x			x	x			x		
Baltika	x		x		x		x		x	
Ekspress Grupp	x			x	x			x	x	
Harju Elekter	x		x		x		x		x	
Merko Ehitus	x			x				x		x
Nordecon	x			x	x			x	x	
Olympic Entertainment Group	x			x	x			x	x	
Premia Foods	x			x	x			x	x	
Silvano Fashion Group	x		x		x		x		x	
Skano Group	x		x		x		x		x	
Tallink Grupp	x		x		x		x		x	
Tallinna Kaubamaja	x			x	x			x		
Tallinna Vesi	x			x	x			x	x	
Apranga	x			x	x			x		
City Service	x			x	x			x	x	
Grigīškēs	x		x		x		x		x	
Invalda LT	x			x	x			x	x	
LESTO	x			x	x			x	x	
Lietuvos dujos	x			x	x			x	x	
Panevėžio statybos trestas	x			x	x			x	x	
Pieno žvaigždės	x			x		x		x	x	
Rokiškio sūris	x			x	x			x	x	
Šiaulių bankas	x			x		x		x	x	
TEO LT	x		x		x		x		x	
Utenos trikotažas	x			x	x			x	x	
Vilkyškių pieninė	x			x		x		x	x	
Vilniaus baldai	x			x	x			x	x	

Allikas: (autori koostatud, 2009. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)

Lisa 5 järg V osa tulemused

Ettevõtte	Riski avalikustamine						Riski avalikustamisel on		Krediidiriski info toodud detailselt (allahindlused ja aegumised)	
	krediidirisk		likviidsusrisk		tururisk		riskide olemus ettevõtte jaoks	riskijuhtimise eesmärgid, poliitika ja protsessid ettevõttes	jah	ei
	jah	ei	jah	ei	jah	ei				
Grindeks	x		x		x		jah	jah	x	
Latvijas kuģniecība	x		x		x		jah	jah	x	
Olainfarm	x		x		x		jah	jah		x
SAF Tehnika	x		x		x		jah	jah		x
Ventspils nafta	x		x		x		jah	jah		x
Arco Vara	x		x		x		jah	jah	x	
Baltika	x		x		x		jah	jah	x	
Ekspress Grupp	x		x		x		jah	jah	x	
Harju Elekter	x		x		x		jah	jah	x	
Merko Ehitus	x		x		x		jah	jah	x	
Nordecon	x		x		x		jah	jah	x	
Olympic Entertainment Group	x		x		x		jah	jah	x	
Premia Foods	x		x		x		jah	jah		x
Silvano Fashion Group	x		x		x		jah	jah	x	
Skano Group	x		x		x		jah	jah	x	
Tallink Grupp	x		x		x		jah	jah	x	
Tallinna Kaubamaja	x		x		x		jah	jah	x	
Tallinna Vesi	x		x		x		jah	jah	x	
Apranga	x		x		x		jah	jah	x	
City Service	x		x		x		jah	jah		x
Grigiškės	x		x		x		jah	jah	x	
Invalda LT	x		x		x		jah	jah	x	
LESTO	x		x		x		jah	jah	x	
Lietuvos dujos	x		x		x		jah	jah	x	
Panevėžio statybos trestas	x		x		x		jah	jah	x	
Pieno žvaigždės	x		x		x		jah	jah	x	
Rokiškio sūris	x		x		x		jah	jah	x	
Šiaulių bankas	x		x		x		jah	jah	x	
TEO LT	x		x		x		jah	jah	x	
Utenos trikotažas	x		x		x		jah	jah	x	
Vilkyškių pieninė	x		x		x		jah	jah	x	
Vilniaus baldai	x		x		x		jah	jah	x	

Allikas: (autori koostatud, 2009. aasta Balti börsiettevõtete majandusaasta aruannete põhjal)